

Broj 82. Prosinac, 2009.

GLASNIK

Boži na estitka

Kada kršani cijelog svijeta proslavljaju rođenje Gospodina našeg Isusa Krista to je zaista poseban trenutak u povijesti ovje anstvajer je Bog odlučio da postane jedan od nas. U svemu slijedi osim grijehu. Njegova je želja da se rodi u svakome srcu... da nas oslobodi za novu stvarnost: život u njegovoj prisutnosti, zajedništvu i punini vjere i pouzdanja. Stoga je rođenje; događaj novi.. kao kad novo biće dolazi na svijet... spremamo se; u uzbu enju i išekivanju... oblačimo najljepše ruho... i poklanjamo svoje srce i dušu toj prisutnoj ljubavi da nas zagriji i pri tome povede u tu duhovnu oazu mira i narođene ljepote.

U ime ujaka, uredništva Glasa mladih, naše župne zajednice, župnog pastoralnog vijeća, želimo Božji blagoslov i trajni mir u novoj 2010. godini.

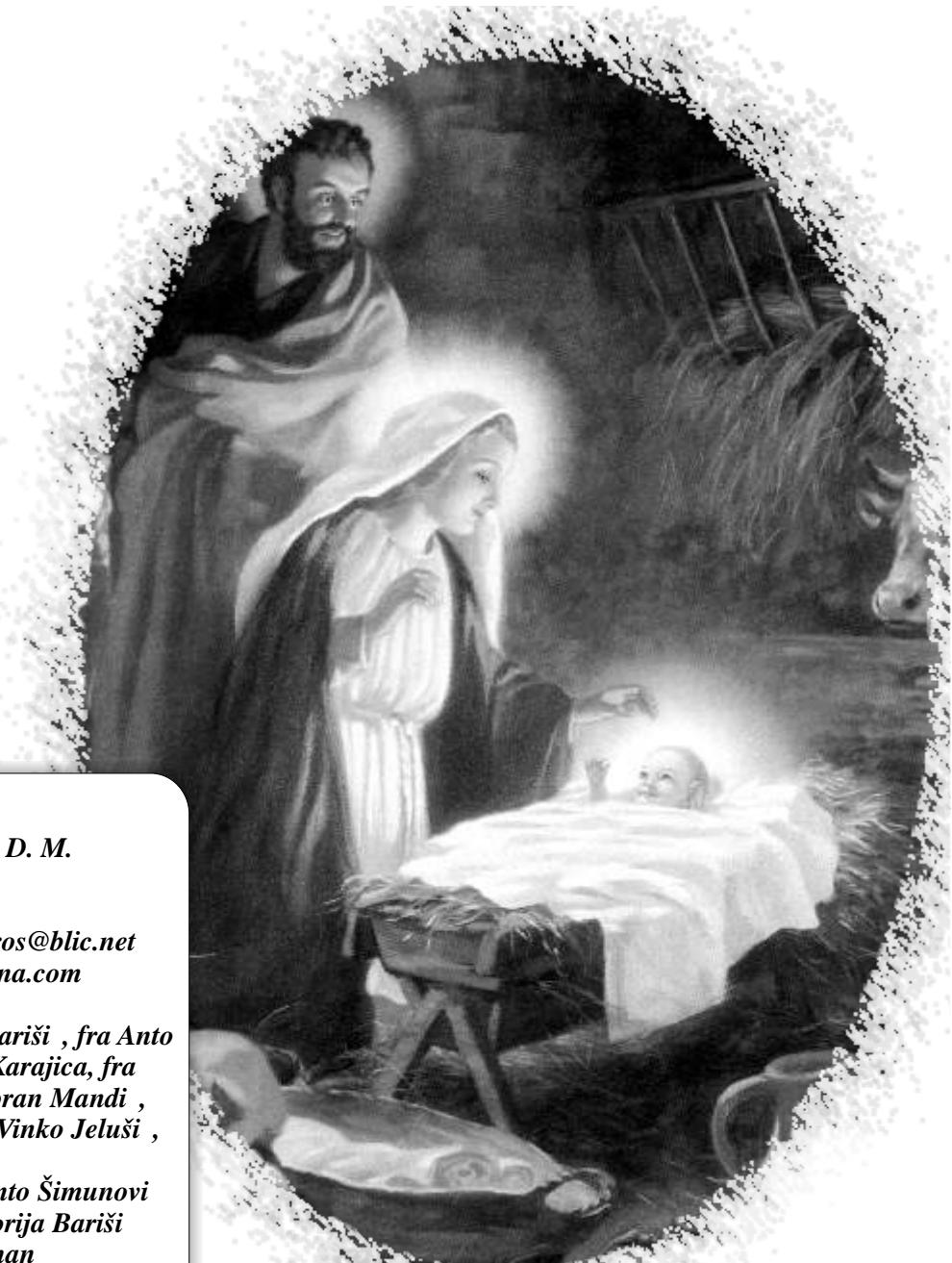
Izdava :

**Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www. kotorvaroskadolina.com**

Redakcija: Viktorija Barišić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Stipe Karajica, fra Vinko Jelušić,

**Glavni urednik: Fra Anto Šimunović
Tehnička obrada: Viktorija Barišić
Lektorica: Luca Koroman**

**Tiraž: 500 primjeraka
Tiska: "RC Print" Kotor Varoš
asopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan**

10 godina pozitivnih vibracija

Nalazimo se u vremenu brze izmjene informacija i velike mogunosti komuniciranja u isto vrijeme sa različitim osobama. U ovogodišnjoj poruci za 43. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija sadašnji papa Benedikt VI. obratio se mladima s porukom da u ovaj digitalni svijet unose što više me usobne komunikacije i koriste suvremenu tehnologiju za dublje razumijevanje i solidarnosti među svim ljudima. Ovu generaciju mladih je nazvao digitalnom, ali tako eri ih potiče da budu Bogu zahvalni za svoju sadašnjost i prihvate budnost nas osobno i cijelog svijeta sa svima njegovim svjetlim i tamnim stranama, s njegovim tehnikama usponima i moralnim padovima. Svi smo pozvani kroz sredstva javnog komuniciranja promicati kulturu poštovanja, dijaloga, prijateljstva i međusobne povezanosti u izmjeni različitih informacija. Sve su ove suvremene tehnologije pravi Božji dar za današnje suvremeno ovještavanje. Zahvaljujući dostupnosti mobilnih telefona i računala kao i velikoj prisutnosti i dostupnosti Internetu stvoreni su novi načini kako komunicirati međusobno šaljući i riječi i slike u najudaljenije krajeve svijeta. To je do unazad nekoliko godina bilo nezamislivo. Ljudi su komunicirali najviše pismeno ili telegrafom. Sada imamo veliku moć komunicirati s poznanicima i prijateljima i stvarati nova prijateljstva, tražiti različite informacije i vijesti, te iznositi vlastite ideje i mišljenja. To donosi mnoge blagodati posebice za rascjepkane obitelji kada su jedni daleko od drugih. Danas je želja za brzom komunikacijom i stvaranjem poznanstava i prijateljstava putem suvremene tehnologije utkana u ljudsku narav tako da imamo mogućnosti bolje upoznati druge, a drugi nas. Želja za povezivanjem s drugima sama po sebi izgleda normalna, ali moramo paziti i na opasnosti koje nam prijete jer gubimo svoju intimu. Nove tehnologije moraju služiti

dobru pojedinca i cijelog društva. Na ovaj način mi gradimo nova prijateljstva s ljudima diljem svijeta. Tako rastemo i razvijamo se kao ljudi. Prijateljstvo i komunikacija je veliko dobro današnjeg svijeta, zato moramo koristiti suvremene metode komuniciranja kako bismo prijateljstvo uvrstili i zadržali.

Već je prošlo punih deset godina kako i mi na svoj način pisanim putem komuniciramo s našim vjernicima diljem svijeta donoseći i pozitivne informacije i šire i dobre vibracije o događajima u našem kraju i ljudima koji su iz njega potekli. Dobro se sjećam prvih koraka kada smo se odlučivali za pokretanje prvog župnoga glasila na području Bosne i Hercegovine pod nazivom «GLAS MLADIH» gdje smo na vrlo jednostavan način pokušavali onima koji su daleko prenijeti makar dio ambijenta i stvarnosti koji se događao u našem rodnom kraju. Naši mlađi i ostali suradnici su na svoj način opisivali svoje događaje i doživljaje radeći i na uređenju župnoga dvorišta i župne kuće, hodočašću i na različite mjesto diljem BiH i R Hrvatske, prihvatujući i kao goste naše dobro initelje i mlađe iz zapadne Europe po evropskim Italiji, Nizozemske, Njemačke i Slovenije. Poslije doživljjenih ugodnih trenutaka mlađi su to na sebi svojstveni način prenosili na papir i slali u eter. U tom im je svesrdnu pomoć pružilo uredništvo našega asopisa zajedno s našim svećenicima koji su tu pastoralno djelovali. Bio je to širok spektar različitih događaja po evropskim proslavama naših župnih patrona, svetog Roka, Velike Gospe i sv. Franje. Poseban doživljaj bio je organizacija i proslava pet mlađih misa u našem rodnom kraju. Nezaboravni su bili događaji vezani za proslavu najradosnijeg krštenog blagdana Božića, a posebno od kada smo uz proslavu polno uveličali tradicionalni vatromet i druženje u župnom dvorištu. Kroz to vrijeme opisivali smo i velike događaje i hodočašća

pješice sv. Ivi u Podmila, te naše redovite odlaske mlađom nedjeljom u opustjele Sokoline, različita sportska natjecanja i turniri koji sve više privlače i mnoštvo mlađih, a nije izostao niti interes starijih. Sve je to valjalo zabilježiti na papir, fotografirati i snimiti, tehnici obraditi i poslati u eter kako bi naši Kotovarošani imali prilike u svojim domovima sjetiti se svemu onome što ih veže za rodni kraj. Uz izlaženje Kotovaroškoga glasnika, valjalo napomenuti i otvaranje stalne web stranice koja je davala veliku mogućnost međusobne komunikacije i izražavanja svojih osjećaja, misli i prenošenje pozdrava. Sve su to suvremenici način komunikacije koji nam pružaju velike mogućnosti biti blizu s rodnim krajem i ljudima iz njega, ma kako nam se ponekad daljnina inila nesvladiva. Uvjereni smo da će Kotovaroški glasnik i dalje rado biti ištančen u vašim domovima. Samo da napomenem da sam uvijek radostan kada vas susrećem u vašim domovima diljem širokoga svijeta kada vidim na vašim policama ili negdje u stalažama prepuštenima prašinama nove i stare brojeve našega Glasnika.

Još jednu svježinu unio je i tehnički uračun i vama svima dostupan DVD pod naslovom Moj Kotovar, gdje se, uz pomoć suvremene tehnike, može na vidljiv i akustičan način prenijeti stvarnost događaja koji su vezani za pastoralne i građevinske aktivnosti u našem kotovaroškom kraju.

Ovim putem svim dobromjernim suradnicima i dopisnicima najsrdna nije zahvaljujem nadaju i se da će i dalje svojim radom pridonijeti širenju istine o našem kraju.

Uredništvu i tehničkom osoblju želim puno mudrosti i bratske strpljivosti za ovaj hvale vrijedan rad i trud koji ulaže iz ljudi prema našem kraju i ljudima koji iz njega potječu.

Fra Pero Karajica

10 godina postojanja Glasnika

Što napisati o 10 godina izlaženja našega Glasnika i o samom Glasniku kotorvaroškoga kraja?

Stvarno, što napisati o našem listu kada je o njemu napisano toliko lijepoga i dobrega. Sje am se svoga dolaska u Kotor Varoš u kolovozu 2000. godine. Došavši u Kotor Varoš mislio sam da ne e biti baš puno niti fizi kog niti ikakvog drugog posla. Vjerovao sam da u imati puno vremena za obi i naše povratnike i vremena za itanje, kada ono tamo odmah fra Pero mi re e kako moramo mijenjati stolariju na župnoj ku i, a Viktorija kaže mi da pregledam novine. Ja joj rekoh pa nisam novine kupio, a ona me odvede do kompjutora i re e kako do ve eri trebam lektorirati naš Glasnik. Tako ja preko no i u oh u uredni ko vije e u postadoh lektor našeg Glasnika.

Bilo mi je poprili no teško poslije napornog rada na Soko-

linama rade i po itav dan uve er sjeti za kompjutor i itati lanke ili pisati. Ipak s vremenom zavolio sam taj Glasnik i znao sam biti danima okupiran u mislima kako da taj Glasnik bude ljepši za sljede i mjesec. Zajedno s fra Perom, Sla anom, Viktorijom i drugima razgovarao sam o svakom broju traže i nove ideje kako poboljšati sljede i broj.

Ipak, svaki novi broj koji je izašao bio je za nas makar malo bolji i uspješniji pogotovo kada bi vidjeli koliko ga naši ljudi traže i žele itati. Bilo nas je i strah kako financirati Glasnik ali uvijek bi se pred kraj mjeseca pojavio naš fra Marko Kova i a i još neki drugi fratri i ljudi dobre volje koji su nam redovito pomagali i osiguravali sredstva za poštarinu tj. Za platiti koverte i poštanske marke za one brojeve koje smo slali poštom.

Što još re i o Glasniku. Bilo je

stvarno ludo krenuti u takav projekt prije 10 godina kada se nije imalo niti krova nad glavom. Onaj stari kompjutor je stalno nešto «šteto» i uvijek je prijetila opasnost da izda entuzijaste poput fra Pere i Viktorije na po etku, kada se molilo mlade na nešto napišu. Poslije su se njima priklju ili Sla a i ostali i eto tako od jednog malog projekta koji nije imao nikakvu budu nost do e do Glasnika koji je postao jedan od simbola Kotor Varoša u cijelom svijetu gdje god ima naših ljudi. Taj list sada se uva kao o i u glavi i to svaki broj, i mnogi iznova listaju i nešto traže kao da je neka enciklopedija u kojoj ima uvijek nešto novo za pro itat i nau iti. A istina jest da je svaki broj Glasnik nepresušni izvor informacija o našem kraju kao kronika kotorvaroškoga kraja. Glasnik je uvijek bio pratitelj svega važnoga popu fra Perinih putovanja, popravaka župne ku e i crkve u Sokolinama i Kotor Varošu, obnove grobljanskih kapela u spomenutim župama kao i u Vrbanjcima, objavljanje rasporeda sv. misa u župama tijekom Boži a, Uskrsa, blagoslova polja reportaža za Veliku Gospu i Rokovo i još mnogo drugih tekstova. Uistinu odra en je veliki posao ali ujedno je i velika zada a sadašnjim ure iva ima na elu s vrijednom Viktorijom da nastave još ljepše i bolje ure ivati naš Glasnik.

Svima koji su sudjelovali ili koji sudjeluju u izlaženju Glasnika želim re i jedno veliko hvala i estitam na malom ali i velikom koraku za bolji i ljepši GLAS našeg kraja.

Fra Zoran Mandić

STATISTI CI PODATCI IZ ŽUPNIH MATICA U 2009

ŽUPA	KRŠTENIH	VJEN ANIH	UMRLIH
ŽUPA KOTOR VAROŠ	2	1	14

Proslava Svih svetih u kotorvaro{koj kotlini

Veliki broj vjernika kotor-varoških župa i ove godine pohodio je svoje domove i svoja groblja uz proslavu Svih Svetih i Dušnoga dana. Gospodin nam je bio milostiv i obdario nas lijepim vremenom tako da smo ga mogli proslaviti u ugodnom ambijentu. I upravo ta ljepota vremena trebala je biti i znak ozra ja koje bi trebalo vladati na našim grobljima, a to je zapravo radost i mir. Radost zbog proslave života, mir zbog svijesti da pripadamo Bogu. Mi na svoja groblja donosimo znakove života i pobjede, cvije e i svije e, u kojima se ne poistovje ujemo s mrtvima ve sa onima koji su pobijedili tamu smrti s Kristovim uskrsnu em i ušli u zajedništvo ljepote življenja s Gospodinom Bogom i svima svetima.

Krist nas je ohrabrio «Blaženstvima» da ustrajemo na putu življenja Bože Rije i i nasljedovanja, jer to je jedini put koji nam jam i sigurnu budu nost.

U subotu, 31. listopada i u nedjelju, 1. studenoga obišli smo 17 groblja u naše tri župe, na šesnaest smo slavili svete mise, a na jednom (groblje u Duratovcima) izmolili smo opijelo za sve pokojne. Uz nas dvojicu (fra Anto Šimunovi i fra Marko Bandalo) pomogli su nam fra Pero Karajica i vl . Slavo Grgi . Iako je lijep broj naših vjernika bio na svojim grobljima, vjerujemo da bi ih bilo i više da mnogi nisu

moralni ve u ponedjeljak biti na svojim radnim mjestima. Tako su mnogi posjetili grobove svojih pokojnika ali nisu mogli do ekati misu na svome groblju.

Koristim prigodu zahvaliti svima na dolasku, molitvama i darovima, a posebno zahvaljujemo onima koji su se pobrinuli da naša groblja ove svete dane do ekaju ure ena i uredna.

Fra Anto Šimunovi

Sveti Nikola

Na sv. Nikolu 6. prosinca bilo je više okupljene djece u crkvi nego drugih dana. Naravno s razlogom. Župnik fra Anto je još prije 15 dana najavio dolazak svetog Nikole koji e obi i našu župu i djecu i to baš poslije svete mise. Koliko nestrljenja i pogleda pri svakom otvaranju vrata. Poslije svete mise dok je župnik pozvao svu djecu kao i ministrante i ita e da se okupe ispred oltara pojavio se sveti Nikola sa svojim an elima nose i darove. Bio je tu i Krampus koji je sa sobom nosio šibe. Djecu je Krampus malo uplašio, ali Krampus znaju i da su djeca i dobra i poslušna šibe je podijelio odraslima koji nisu bili dobri i poslušni. Na sva pitanja sv. Nikole i župnika djeca su odgovarala s lako om govore i da se mole dragom Bogu, da slušaju roditelje. Sveti Nikola podijelio je doista velik broj darova za djecu i mlade i napustio nas odlaze i dalje kako bi obradovao i drugu dobru djecu.

Blagdan sv. Nikole, prijatelja i dobrotvora sirotinje i djece, neka bude za nas povod da se ispitalo kako vršimo veliku zapovijed ljubavi!

Tko je bio sveti Nikola? O njemu su

ispredane mnoge legende, ali je bitno da su njegova dobrota, velikodušnost i dobra djela nadživjela njegova uda koja mu se pripisuju i dala pe at tradiciji slavljenja tog sveca. U isto nom svijetu svetog Nikolu naj eš e su dovodili u vezu s istinitom li noš u biskupa Nikolausa iz grada Myre u današnjoj Turskoj. Taj je biskup živio u etvrtom stolje u u doba rimskog cara Konstantina Velikog, koji je izjedna io krš anstvo s ostalim religijama. Kako je biskup Nikolaus umro baš 6. prosinca, taj se datum slavi kao njegov dan i predstavlja uvod u boži ne svetkovine. Ro en je u maloj Aziji od krš anskih roditelja i vrlo se rano zaredio za sve enika. O njemu su kolale razne legende, od one kako je spasio k eri osiromašenog plemi a podarivši im vre ice zlatnika kao miraz, spasio brod od potapanja na olujnom moru postavši zaštitnikom pomoraca, pa do one kako je ponovno oživio djecu umorenou od nekog zlo estog gostoni ara i tako postao zaštitnikom male djece.

Zapadna legenda govori o još jednom Nikoli, svetom Nikoli Tofe-

ntinskom, pripadniku reda Svetog Augustina iz 13. stolje a, kome pripisuju mnoga udesa, i koji je propovijedao ljubav me u ljudima i pomagao siromašnjima. U znak zahvalnosti 1350. godine iznad groba Sv. Nikole u Tofentinu izgra ena je bazilika. Legende o dvojici svetaca stopile su se u jedan lijepi obi a i iskazivanja ljubavi prema djeci i bližnjemu svomu.

Viki

Misa zahvalnica raseljenih kotorvaro{ana

Sesvete/Zagreb - Crkva svetog Antuna Padovanskog u Sesvetskim Selima bila je u subotu 14. studenog ove godine pretjesna da bi primila sve raseljene Hrvate kotorvaroške kotline, iz župa Rođenja BDM - Kotor Varoš, Uznesenja BDM - Sokoline i Sv. Franje Asiškog – Vrbanjci, koji su se u ovom poznatom svetištu i pod suzaštitom prvog hrvatskog sveca sv. Nikole Taveli a okupili pod motom: "Susresti drage ljudi i uti o rodnom kraju ..." i slavili svetu misu zahvalnicu u spomen na sedamnaest godina od nehumanog progona vjernika i Hrvata iz kotorvaroške kotline. Okupilo ih se oko petstotinjak raseljenih diljem Hrvatske i dijaspore, da zajedno sa odnedavna svojim novim kotorvaroškim župnikom fra Antonom Šimunovićem, drugim kotorvaroškim svećenicima, ašnim sestrama i prijateljima zahvale Bogu za dar života i sva dobra primljena od nebeskog Oca.

Na po etku misnog slavlja okupljenima je prvo riječi i dobrodošlice uputio kapelan Sesvetskih Sela vl. Andrija Jambreš. Pod misnim slavljem se molilo i sejealo svih pokojnika, posebno stradalih branitelja i civila tijekom drugog svjetskog i domovinskog rata u kotorvaroškoj kotlini. Misno slavlje je uzveli a skladnim pjevanjem zbor raseljenih

kotorvarošana pod ravnjanjem Mandra Josipovića.

Misi su također nazoili, a i u kasnijem programu prigodnim riječima sve pozdravili ispred gradonačelnika Milana Bandića, predstojnik Kabineta i savjetnik za društvene djelatnosti g. Stipe Zeba, dopredsjednik RS iz reda hrvatskog naroda g. Davor Ordaš, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice Vlade Bosne i Hercegovine g. Slavko Marin, koordinator za BiH u Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarskoga i vodnog gospodarstva RH g. Mario Žeko, dopredsjednik Skupštine Opštine Kotor Varoš g. Ilija Marić, donedavni župnik fra Pero Karajica, najstariji svećenik iz našega kraja fra Marko Kovačić, domaći i sesvetski župnik vl. Vlado Hren i ispred organizacijskog Odbora fra Stipe Karajica.

Nakon mise u dvorani Pastoralnog centra upriličen je prigodan program u opuštenom druženju i kušanju domaćih specijaliteta, pripremljenih posebice za ovu prigodu od domaćina i domaćica kotorvaroškog kraja. Druženje je upotpunjeno i pružanjem temeljnih informacija o aktualnim temama, kao što su podnošenje zahtjeva za dobivanje osobne karte, provedba zakona o prijavi imovine

sukladno zakonu Skupštine RS, podnošenje zahtjeva za obnovu kuća i drugih programa kod RH i BiH. Prijedlog izrade adresara raseljenih kotorvaroških obitelji prihvaten je ponajviše iz razloga kako bi se na takvim temeljima moglo sve buduće mlađe generacije jednog dana nadahnuti na isto i potrebama svoga iskona i tako pronaći svoje mjesto u posjetu i obnovi kotorvaroške kotline.

Cjelokupan program druženja je na veoma simpatičan način vodio fra Zoran Mandić, župnik župe sv. Ive Krstitelja u Podmiliju kod Jajca, a program su također obogatili pjesmom i igrom lanovi KUD „Hrvanje“ Vuk i Hrvatin „iz Velike preduzećenosti gosp. Markom Šipurom, koji su okupljenima nakratko pokazali samo dio bogate kulturne baštine kotorvaroškog kraja i tako mnogima probudili sjećanja na vremena kada se to inilo u rodnom kraju.

Susret je završen zahvalom organizatorima, pokroviteljima i domaćinima ovog susreta, sa željom da ovakvih zavjetnih susreta bude više i da oni budu tradicijom na radost i potrebu onih kojima rodna gruda jest svetinja, makar se pokatkad to i druga nije inilo.

Fra Stipe Karajica
Sesvetska Sopnica

Novi te~aj u na{oj `upi

Zahvaljuju i Caritasu BK BIH u našoj župi krenuo je novi projekt. Radi se o te aju stranih jezika. Prvo smo krenuli s te ajem engleskog, a nakon što se ovaj završi krenut emo sa njema kim. Svaki te aj e trajati po tri i pol mjeseca, a održavaju se u prostorijama župnog ureda.

Želju za u enjem nisu pokazali samo mladi, imamo i jedan broj malo starijih koji žele nau iti komunicirati na stranom jeziku. Za svaku pohvalu je broj onih koji su se prijavili. Nažalost više od 25 kandidata nismo mogli prihvati zbog prostora. Nadamo se samo da e kod svih prijavljenih kandidata interes ostati do kraja te aja i da ne e oslabiti kao što se to znalo dogoditi.

Smisao u enja stranih jezika jest razviti pozitivan stav prema jeziku koji se u i s ciljem postizanja komunikacijskih vještina koje e polaznik mo i ostvarivati u raznim

životnim situacijama oslobo en treme ili nelagode. Posebno za mlađe koji poha aju osnovnu i srednju školu, a naravno i za sve one koji požele nešto nau iti. Engleski nam pomaže da komuniciramo sa svijetom, da razumijemo druge i da drugi razumiju nas. Sa znanjem engleskog taj svijet nam nudi više mogu nosti, više izbora. Zbog toga

u imo, usavršimo svoje vještine, oslobodimo se treme i pokažimo što znamo, što ho emo i što možemo.

Vjerujemo da e kroz ovaj te aj biti ostvaren još ve i i ja i kontakt s mladima našeg grada, a mi smo uvijek spremni i otvoreni za nove prijedloge i poticaje kako bismo ovo vrijeme što bolje iskoristili i obogatili naš svakodnevni život.

Viki

Bo`i}na ~a{a zajedni{tva

«*Bra i i sestrama Hrvatima katolicima u Kotor Varošu i Sarajevu, župe itluk i Gradni i i Hrvatski Radiša*»

Svim na zemlji mir, veselje ...

Ovo je, naime, tekst s naljepnica na bocama crvenoga i bijelog vina kojega su u srijedu, 16. prosinca 2009. dovezli itlu ki župnik fra Miljenko Mika Stoji i njegov pratilac Frane Pehar. To vino je prikupljano na tre u nedjelju Došaš a, koja je nedjelja Caritasa.

Nakana ovoga skupljanja bila je pokazati ljudsku i kršansku solidarnost i blizinu s onim našim krajevima koji su više stradali ali pokazati i zajedništvo u jednoj ljudskoj radosti koje je vino upravo znak (ono «razveseljuje srce ovje je») Stiglo ga je toliko da emo biti u mogu nosti u svakoj ku i koju blagoslovimo o boži nom

blagoslovu ku a i obitelji ostaviti po jednu bocu bijelog i crvenoga vina, a na i e se i na zajedni kim estitanjima i zdravicomama.

Ovom prigodom zahvaljujemo

svima našim darovateljima, posebno onima koji su dali svoj dar za one koji su potrebni ljudske pomo i blizine. Neka ih gospodin nagradi obiljem svoga blagoslova.

Fra Anto Šimunovi

Bo`i} u na{em kraju

Koliko puta se dogodi nama ljudima da nešto do u tan ine isplaniramo, a kada do e vrijeme da planirano izvršimo, svi nam planovi padnu u vodu. Tako je nekako izgledalo i naše planiranje proslave ovogodišnjega Boži a. Pripremali smo se kroz došaš e sitnim odricanjima i Misama zornicama, obišli smo i ispovjedili bolesne i one koji sami nisu mogli do i u crkvu, ispovjedili one koji su bili raspoloženi za ispovijed. Vrijeme je izgledalo idealno, minus 20 C i snježni pokriva od 30-40 cm etiri dana prije Boži a uistinu je obe avao «bijeli Boži ». I onda nagli preokret; utorak, 22. prosinac, temperaturni šok. U samo jednomo danu skoro sav snježni pokriva se istopio. Temperatura se toliko popela da je uistinu bilo zabrinjavaju e. Op enito je bilo toplije vani nego u prostorijama. Uistinu sam sa žaljenjem gledao kopnjenje snijega. Deveti Boži bez snijega....

Me utim, kada je zapo ela sv. Misa Polno ka s pjesmom «Radujte se narodi», kada se poprili no ispunjenoj crkvi razlijegao naš napjev pjesme «U se vrijeme godišta» sve je «leglo na svoje». Nakon svete Mise, nastavljena je proslava ispred crkve. Bilo je tu svega; aja, kuhanе rakije i kuhanog vina za zagrijati se, boži pe enice i toplih kifla iz pekare

«Tradicija» za okrijepiti se i veli anstveni vatromet za diviti se. Iako je bila vidljiva radost na licima ljudi, i ponos što unato svih zala koja nisu uspjela slomiti duh našega ovjeka, ipak je bila prisutna i sjeta. Jer uskoro e naš Kotor Varoš ponovno opustjeti, naši ljudi, Hrvati, katolici ponovno e oti i za svojim poslovima, nekim drugim svojim domovima i živjeti od uspomena. Me utim, to je sudska izabrana. Sjeme je tu. Od sjemena dolazi bogatstvo plodova. Gospodar žetve e sigurno dati da sjeme koje se obra uje donese svoj plod.

Još jedanput treba se sjetiti svih onih koji su pomogli da se i ovaj

Boži dostojanstveno proslavi. Ekle mladih iz Welsa , ali i ostalih dijelova Austrije, Slovenije, Hrvatske koji su osigurali veli anstveni vatromet, pohodili su s darovima siromašne. Solidarnost župljana iz itluka i Gradni obdarila nas je vinom koje smo podijelili pri blagoslovu ku a. Božja ljubav koja je pohodila ovaj svijet dirnula je i srca ljudi da uzvrate ljubavlju prema ovjeku i Bogu. Tu leži nada za ovaj svijet.

Neka i ovaj Boži mirom i radoš u pohodi sva ljudska srca i Nova godina bude sretna i uspješna žele vam vaši fratri i suradnici.

Fra Anto Šimunovi

Bo`i}na akcija na{ih mladih ("EKIPA WELS")

I ove godine skupina naših mladih iz Welsa ali i drugih dijelova Austrije, Slovenije, Njema ke, Hrvatske i dr. odazvala se akciji prikupljanja pomo i najpotrebitijima iz našega kraja. Koliko god bila vrijedna materijalna pomo koja e makar malo ublažiti oskudicu, još je vrijednija spoznaja da oni nisu od drugih zaboravljeni. Neki su dobili nov anu pomo , neki u ku nim potrepštinama, drugi e dobiti komadi boži ne pe enice, a svi e vjerujem biti oboga eni me us-

obnim susretom.

Lijepo je znati da još uvijek ima plemenitih duša koje nisu dopustile da ih zaguši sveprisutna grozna sebi nosti i samodostatnosti.

U po etku mala skupinica entuzijasta prerasta u lijepu i hvale vrijednu akciju pomo i osamljenima i potrebitima. Oni koji su u tu i život unijeli makar malo radosti, u svome životu e ju udvostru iti. Neka ih radost Boži a prati kroz itav njihov život.

Fra Anto Šimunovi

Događanja koja su obilježila 2009. godinu

Siječanj

Fra Pero je obišao sve naše župljane i blagoslovio njihove domove.

Dana 23.01.2009. godine u okviru Projekta programa ovisnosti za mlade skupina mladih zajedno s fra Perom posjetila je zajednicu Marjanovac koja djeluje u okviru samostana asnih sestara u Aleksandrovcu

30. siječnja iz Australije je stigao fra Marko Bandalo.

Veljača

Naš kraj su 9. veljače posjetili gospodin Davor Ordaš, dopredsjednik RS i gospodin Slavko Marin, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH u Sarajevu. Razgovaralo se o dosadašnjoj obnovi na području općine.

Etvrtog malonogometnog prvenstva katoličkih svećenika Europe održano u Bragi u Portugalu od 16. do 19. veljače 2009. godine gdje su sudjelovali u svećenici rodom iz naše župe.

Firma Kristal iz Viteza ostaknila je kaljenim dark blue staklom preostale prozore na našoj crkvi.

Na pokladni utorak maškare su bile gosti u župnom uredu.

Ožujak

Na krajnjem sjeveru Norveške, 28.3.2009. godine rezen je za biskupa naš župljanin msgr. Berislav Grgić, rođen u Novom Selu 15.2.1960. godine od oca pok. Vida i majke Mandere Petrušić.

Iako prohладan više zimski dan nijeomeo mnoge naše vjernike da dođu u Kotor Varoš i sve slave proslave Uskrs. Mise održane u

Kotor Varošu, Zabru i Vrba-

njcima. Poslije svete mise uslijedio je tradicionalni izbor najljepšeg i najoriginalnije našaranog jajeta.

Nastavljeni radovi unutarnjeg uređenja crkve sv. Franje u Vrbnjcima.

Završili smo naš program protiv ovisnosti koji je financira Caritas BK BIH.

Travanj

U subotu, 5. travnja naš kraj posjetili su Caritasovi dobrobitelji iz okoline Duisburga zajedno s predstvincima Caritasa Banja-Luke biskupije.

25. travnja započeo blagoslov polja. Ove godine smo po prvi put obišli svih 18 groblja na području tri kotorvaroške župe i na njima uz veće ili manji broj vjernika slavili svete mise i molili za proljetni blagoslov.

Svibanj

Dana 11.05. 2009. godine u posjet našoj župi stigao je novi provincial Bosne srebreni fra Lovro Gavran u pratnji tajnika fra Sime Grgića.

Tradicionalno okupljanje za Spasovo u Zabru, gdje se okupilo mnogo poklonika malog nogometeta.

Proslavljenja svetkovina sv. Leopolda Mandića.

23.5.2009. godine u 12 sati fra Pero je po prvi put slavio svetu misu u novo izgrađenoj grobljanskoj kapelici u Draguljiima.

Održano kotorvaroško sijelo 23.5.2009. godine u večernjim satima u župnoj crkvi u Klinu selima, a misno slavlje predvodio je fra Pero uz asistenciju fra Marka.

Lipanj

Fra Pero sa skupinom župljana hodastio pješice u Podmilija sv. Ivana. Proslavljen Blagdan sv. Petra i Pavla u Bilicama uz prisutnost velikog broja vjernika koji su pristigli iz Hrvatske i drugih krajeva.

Našu župu pohodio je msgr. Berislav Grgić, biskup sa sjevera Norveške iz grada Tromso, a naš Kotorvarošanin.

Proslavljen blagdan Tijelova i obavljena tijelovska procesija u dvorištu naše župne crkve.

Srpanj

Po etkom srpnja krenuli su radovi na sanaciji kapelice sv. Roka na groblju Rokovo.

U prostorijama opštine Kotor Varoš 17.7. potpisani su ugovori za obnovu 12 kuća a Hrvata na području naše opštine. Ta sredstva osiguralo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH iz Sarajeva

Utorak 21.7.2009. godine fra Pero je održao radni sastanak s arh. Mušem, njegovom suprugom Sonjom, nadzornicom gospodarom Ljubicom Kos i razliitim firmama koje su do sada radile ili planiraju raditi na sanaciji naše crkve.

Proslava Ilina u Plitskoj i Jakotini: sudjelovao već i broj vjernika.

Izvedeni radovi na groblju Bašina, Slatina i na groblju Rokovo.

Rujan

Patron naše župe – Mala Gospa.

Obavljen Put križa i slavljenja sveta misa 13. rujna uoči blagdana Uzvišenja svetoga križa u Kotoruši.

U prijepodnevnim satima 12.

rujna obavljena je primopredaja župe Kotor Varoš i Vrbanjci između fra Petra Karajice i novoga župnika fra Ante Šimunovića u nazu nosti biskupova delegata msgr. Ivica Božinovića. U poslijepodnevnim satima obavljena je primopredaja i u nazu nosti jaja kog gvardijana fra Nike Petonjića, te od tog dana župu je službeno preuzeo fra Ante Šimunović.

Listopad

Proslava Blagdana sv. Franje Asiškoga u Vrbanjcima.

Misno slavlje predvodio je banjaluci biskup dr. Franjo Komarica.

Na području naše župe započeo je novi projekt pod nazivom Ekološka sadnja vojnika. Ovaj projekt kao i mnoge druge dosadašnje financira Ured za privredne i socijalne projekte Banja Luka. Projekt je obuhvatilo 20 korisnika.

Peto po redu hodočašće u Mariju Bistrici održano je 10. rujna iz Vrhbosanske (Sarajevske) i banjaluci biskupije.

Naš župni ured posjetili su zamjenik Ministra za ljudska prava i izbjeglice Slavko Marin i dopredsjednik Vlade RS Davor Ordaš.

Studeni

Proslava Svih Svetih i Dušnog dana: na gotovo svim grobljima slavljene svete mise.

Na groblju u Bašini proslavljen sv. Nikola Tavelić.

U Sesvetskim Selima održana sveta misa zahvalnica u spomen na sedamnaest godina od nehumanog progona katolika i Hrvata iz kotorvaroške kotline gdje se okupio veliki broj kotorvarošana.

Prosinac

Održane misne zornice

Zahvaljujući i Caritasu BK BIH u našoj župi krenuo je novi projekt. Radi se o tečaju stranih jezika koji će trajati sljedećih sedam mjeseci.

U vjeronaučnoj dvorani dočekan sv. Nikola uz nazivnost mnogobrojne djece.

Pripreme za božićne blagdane.

Aktivnosti odbornika Hrvata u Skup{tini op}ine Kotor Varo{

Na po etku 2009. godine kada smo pošli obnašati vlast u Skupštini opine napravili smo Operativni plan aktivnosti odbornika Ilije Mari a, Mate Lovrenovi a i koordinatora za pomo Hrvatskom narodu iz ureda Na elnika opine Dragana Juri evi a koji se uglavnom odnosio na sljede e:

Pomo u rekonstrukciji i popravku porušenih ku a za obitelji koje se vra aju na svoja prijeratna ognjišta. Ovaj vid pomo i se uglavnom realizirao preko Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i to po sustavu „Klju u ruke“. Ovaj Projekt je završen i predani su klju evi za 13 korisnika.

Isto tako kada se radi o povratku u tijeku je izrada projekta za 20 ku a koje financira Hrvatska vlada i to samo u gra evinskom materijalu i o ekuje se realizacija ovog Projekta odnosno dostava gra evinskog materijala u 2010. godini.

Dakle, poslovi i aktivnosti u izgra dnji i rekonstrukciji porušenih ku a za ovu godinu su završeni, ali isto tako voditemo brigu i aktivnosti za osiguranje sredstava za ovu namjenu iz svih raspoloživih izvora, po evši od državnih, entitetskih ministarstava za ljudska prava i izbjeglice pa sve do Vlade Republike Hrvatske. Što se ti e ove problematike naša aktivnost e se odvijati u kontinuitetu. Sljede a i veoma bitna aktivnost se vodila i za infrastrukturu (struja, voda, putovi) u onim podru jima gdje se vršila popravka i rekonstrukcija porušenih ku a za Hrvate povratnike. Tako je za naselje Rujevica izgra ena trafo-stanica i NN mreža (projekt vrijedan 114.000,00 KM i struja je puštena 13.08.2009. godine uo i blagdana Velike Gospe i Svetog Roka. Nabavljen je trafostanica za selo Plitska i

podnesen zahtjev za izradu projekta NN mreže ija je vrijednost 150.000,00 KM. Tako er je osiguran trafo za selo Bilice i podnesen zahtjev za izradu projekta za NN mrežu ija je vrijednost 70.000,00 KM. Napominjemo da smo ovih dana uputili zahtjeve Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice za elektrifikaciju sela Sokoline, Jakotina i Viševice. Dio sela Baštine (Karajice) su osvijetljene i sada smo tražili da se osigura 20.000,00 KM za NN mrežu radi priklu ka ku a dvojice bra e Josipa i Ante Bilanovi a i vjerujemo da smo to odraditi jer se radi o povratnicima koji su ovih dana završili obnovu i primili klju eve.

Rješavanje elektrifikacije sela uveliko e ovisiti od priliva sredstava u prora une opine i sredstava koja se dobivaju iz drugih izvora (od države, entiteta i drugih razvojnih fondova koji nas pomažu kada je u pitanju povratak).

Pored navedenih aktivnosti koje su vezane za obnovu, povratak, elektrifikaciju naselja naša sljede a aktivnost je bila usmjerena na traženje sredstava za rekons

trukciju i popravak putne infrastrukture.

Na sjednici Skupštine opine koja je održana 20.07.2009. godine razma-tran je i usvojen Plan kapitalnih investicija u kojem je uvrštena izgradnja asfaltnog puta Križ-Kotoriše dužine 588 metara a vrijednost projekta je 74.000,00 KM i o ekuje se njegova realizacija u ovoj godini. Tako er je uvrštena i rekonstrukcija mosta na rijeci Jakotina i o ekuje se realizacija u 2010. godini. U ovoj godini vršen je i popravak puta od Kotor-Varoša do sela Baština – Karajice i puta prema groblju u Baštini. Odra en je posao oko popravke i nasipanja puta Kotor-Varoš -Sokoline, zatim puta groblje Svetog Roka i zaobilaznica oko Novog sela. Taj posao je završen pred blagdane Velike Gospe i Svetog Roka.

Ovom prigodom moramo obavijestiti naše gra ane da smo podnijeli zahtjev u srpnju 2009. godine prema Vladi Republike Srpske i nadležnim ministarstvima u Vladi Republike za rekonstrukciju i završetak asfaltnog puta Kotor-Varoš – Skender Vakuf preko Sokolina i Viševica.

S ovim zahtjevom upoznati su i banjalu ki biskup Franjo Komarica i dopredsjednik Republike Srpske Davor ordaš. Ovaj naš zahtjev pismeno su poduprli na elnik naše opine kao i ostali predstavnici izvršne vlasti Opine. Napominjemo da smo ubrzo po podnošenju ovog zahtjeva dobili pismeni odgovor od Ministarstva saobraćaja i veza Vlade Republike Srpske gdje su nas obavijestili da su zahtjev proslijedili na rješavanje Direkciji za puteve Republike Srpske.

Na naše i vaše zadovoljstvo na sastanku koji je održan u rujnu ove godine gdje smo bili nazorni nas dvojica odbornika u ime zakonodavne vlasti i gospodin Juri evi u ime ureda na elnika Opine zajedno s na elnikom i zamjenikom na elnika Opine Kotor-Varoš i Skedner Vakuf i predstavnicima iz Direkcije za puteve Republike Srpske koji su nas usmeno obavijestili da su radovi otpoeli na rekonstrukciji i modernizaciji ovog putnog pravca.

Tmeljem natječaja Vlade Republike Hrvatske podnjeli smo zahtjev u dva puta za sredstava za rekonstrukciju i popravku Doma mlađih u Šibovima. Tražena sredstva smo dobili i obnovili ovaj Dom.

Zalagali smo se za izgradnju uli ne rasvjete. Ura ena je rasvjeta u naselju epak i Šibovi i to isključivo iz sredstava graćana a naša pomo se ogledala oko pribavljanja graćinske dozvole i projektne dokumentacije. Sada vodimo aktivnost za izgradnju uli ne rasvjete u selu Podbrdo i o ekujemo da će do kraja godine biti završen i ovaj projekt. Ukoliko dođe do obnove i rekonstrukcije gradskog vodovoda o ekujemo priključak naselja Zabre i Šibovi

na postoje u gradsku vodovodnu mrežu.

Ne smijemo zanemariti sigurnost naših sunarodnjaka u ostvarivanju njihovih prava i sloboda na našoj opini. To možemo konstatirati da su slobode i potpuna sigurnost na zavidnoj razini što se moglo vidjeti i dokazati na dane proslave Velike Gospe i Svetog Roka ove godine kada je u našem gradu boravilo više od 10.000 Hrvata koji su došli sa svih strana svijeta da proslave ove blagdane.

Sa svim ovim poslovima i aktivnostima posredno i neposredno na službenim sastancima upoznati su visoki crkveni i državni dužnosnici koji su tijekom ove godine boravili službeno i bili gosti naše zajednice. Tako je o ovim i drugim aktivnostima upoznat uzoriti kardinal Vinko Puljić i biskup Franjo Komarica, zatim dopredsjednik Republike Srpske gospodin Davor ordaš, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH, gospodin Slavko Marin, ministar za izbjeglice i povratnike i raseljena lica RSa gospodin Omer Branković i Predsjednik Hrvata u Vijeće naroda gospodin Tomislav Tomljanović. Napominjemo da je tijeku boravka ovih visokih crkvenih i državnih dužnosnika bio nazoran i naš novi župnik fra Anto Šimunović koji je također o svemu upoznat. Isti smo, svi ovi dužnosnici izrazili su pohvale za ovakav rad i aktivnosti kako u zakonodavnoj

tako i izvršnoj vlasti, a oni će i u sljedećim godinama pružati nam punu potporu pogotovo kada se radi o implementaciji Programa povratka Hrvata u našu opinu, jer je došlo vrijeme da se povratak, iz nekada humanitarne akcije, modifika u povratak koji znači temeljnju polugu razvoja lokalne zajednice pa i šire.

Pored navedenih zajedničkih aktivnosti koje smo vodili na području opine moramo napomenuti da smo nas dvojica odbornika zajedno za koordinatorom u uredu na elnika gospodinom Jurićem nekoliko puta, na poziv građana, udrug, kao i crkvenih dužnosnika odlazili u posjet našim iseljenim građanima u Republiku Hrvatsku. Između ostalog posjetili smo Zagreb, županiju i Požeško-slavonsku i to gradove: Dugo Selo, Jastrebarsko i Veliku kod Požege.

Na ovim skupovima upoznali smo naše građane o problematici obnove kuća, izgradnje infrastrukture u napuštenim selima, a sve na temu **ostvarenja povrata**.

Aktivnosti nas odbornika u Skupštini opine i koordinatora u uredu na elnika su vidljive iz naprijed navedenoga, i u budućnosti naša će zadaća biti da odrađujemo sve što je korisno za Hrvate koji žive ovdje i koji se vraćaju na svoja prijeratna ognjišta.

Vaši odbornici
Mato Lovrenović i Ilija Marić

@upa Kotor Varoš

Novo Selo

Tijekom 19. stoljeća broj katolika u ovom selu samo je neznatno porastao. Na to su kasnije bitno utjecali dva svjetska rata kao i razne bolesti. Tijekom posljednjeg rata Jenji ari su izgubili petoricu lanova. Poslije rata ovo selo zahvatio je posebice proces iseljavanja. U Zapadnu Njemu ku privremeno se odselilo osam, a u Austriju dvije obitelji. U razne krajeve naše zemlje odselile su se 23 slijedeće obitelji:

GRGI A Ante,Ive,Marka,Grgina i Marka ivinog
PUŠKARI Dragice,Franje,Ilije, Ive,ivice,Luke,Marice,Mile i Zvonke
VIDOVI Ante,Ilije,Joze Perina, Joze Ivina,Mande,Marka,Pere, Petra,Ruže,Stipe i Vinka

U Novo Selo doselile su obitelji Kljaji a Stipe iz Jakotine. Tako su 1986. u ovom selu obitavele katoličke obitelji: Džomba (3), Grgi (18), Kljaji (1), Kovačić (10), Praž (1), Puškari (3) i Vidovi (7)

Statistički tabelarni pregled Novog Sela izgleda:

GODINA	DOMA INSTAVA	BROJ VJERNIKA
1855.	7	34
1877.	9	49
1883.	-	38
1884.	6	48
1885.	-	40
1891.	-	48
1894.	8	53
1899.	-	53
1935.	-	117
1960.	-	120
1986.	43	-

Podbrdo

Najveće je selo kotorvaroške župe. Župnik fra Anto Kolarević ovako ga je opisao 1884.» Od Zabre do sjevero-zapadno, preko potoka Kobaša, u daljinu od $\frac{1}{2}$ sata, na briagu ponešto se spuštaju k ravni, leži katoličko selo Podbrdo; broj 27 kuća sa 283 dušama. Potok Kobaš teče između Podbrda i Zabre, od sjevera ka jugo-zapadu te naspram ifluka salijeva se u Vrbanj. Podbrdo odstoji od župštana 1 $\frac{1}{4}$ sata, ono je posljednje selo ove župe na desnoj strani Vrbanja.»

Prema izvješću apostolskog vikara biskupa fra Marijana Bogdanovića iz 1768. godine u Podbrdu su bila sljedeća 23 katoličke doma instava

DOMA INSTAVA	BROJ LANOVA
Jozipović Vito	10
Petrušić Ivo	15
Tuli Andrija	9
Mandi Jakov	12
Vučić Ilija	10
Vučić Josip	8
Vučić Mato	8
Vučić Marko	9
Kostrešević Marko	10
Petrušić Filip	33
Petrušić Petar	12
Kovačević Mato	19
Slipčić Mato	37
Jozipović Josip	45
Jozipović Ilija	17
Jozipović Andrija	4
Sirovinović Ivo	21
Zebić Franjo	13
Topalović Mijo	11
Topalović Luka	13
Orečević Franjo	19
Orečević Filip	21
Kumuljić Franjo	17
UKUPNO	373

Gotovo je sigurno da su ovdje sadržani podaci još o nekim selima, kao npr. O Zabre, kako se to vidi i po nekim prezimenima. Biskupov pisar je to učinio sigurno zbog toga što nije stigao ili mogao obići sva sela, nego je popis vršio na određenim, prikladnijim mjestima. U Izvješću se navodi da je biskup stigao u Podbrdo 17. listopada i smjestio se u kuću domaćina Jozipovića. Sutradan je imao svetu misu na groblju zvanom «Podbrdo», na koje su dolazili vjernici iz okolnih sela. Nema sumnje da je ovdje riječ o današnjem Rokovom groblju, koje je, eto, već u to vrijeme moglo biti zavjetno.

Biskup fra Marko Dobretić dvaput je pohodio župu Kotor. Prvi put je došao 29. kolovoza 1776. iz Banje Luke i zaustavio se u Podbrdu kod istog doma ina kao i njegov prethodnik. Sutradan je, kako stoji u izvješću, držao svetu misu pod drvetom, nedaleko od doma ina nove kuće. Nema dvojbe da je to bio «Rami in hrast» koji je biskupa i okupljene vjernike štitio od ljetne žege. Isti biskup bio je ovdje od 1. do 16. kolovoza 1779., ali je ovaj put odsjeo kod doma ina Luke Slipčića.

S. Kovačević,
Katolici u kotorvaroškom
kraju,

Svjjetlo riječi, Sarajevo,
1989., str. 120. – 122

Razgovor s fra Stipom Marinkovićem

Za itatelje Glasnika razgovarali smo s našim Kotorvarošaninom fra Stipom Marinkovićem koji je sada župnik župe Sv. Juraj na otoku Hvaru.

Poštovani fra Stipo, itali smo vaše Kotorvaroške uspomene u kojima opisujete svoj život do Vaše mlade mije. Što je bilo poslije?

Za sve enika sam zaređen u Sarajevu u proljeće 1974. godine. Potom sam od tadašnje uprave Provincije Bosne Srebreni imenovan za župnog i samostanskog vikara u Guđoj Gori kod Travnika. Mladu misu imao sam u Kotor Varošu u osmom mjesecu iste godine. Guđi ogroci, koji su me od milja zvali Ujko, izuzetno su glazbeni kao i Kotorvarošani, pa sam u Guđoj Gori osnovao veliki dječji i mješoviti zbor mladih. Poslijevjeronauka za mlade, u većernjim satima subotom, bilo je pjesme, igre i plesa zbog čega je masovno dolazila mladež i iz drugih župa. To je bio trn u oku komunistima u Travniku. Iz Guđe Gore otišao sam za župnog vikara u Vareš, iz Vareša u Dobrete, iz Dobrete u Novi Šeher između Maglaja i Žepa i pa u Kiseloj. U svim župama osnivao sam dječje zborove. Iz Kiseloj odlazim za župnika 1982. godine u Dobrete, gdje sam tijekom devetogodišnje župni ke službe, između ostalog, sagradio novu župnu kuću. Od 1991. godine tri puta po tri godine imenovan sam za jaha koga župnika i gvardijana. Namjeravam napisati svoje jaha ke i pougarske uspomene.

Vaš boravak u Jajcu sigurno je iznimno zanimljiv jer je to bilo vrijeme rata, progona i povratka u Jajce. Recite nam nešto o tome!

Kada sam stupio na dužnost župnika i gvardijana u Jajcu 1991. g., u Hrvatskoj su se vodile krvave obrambene borbe. Jeka ovog rata osjećala se i u BiH gdje se pripremalo novi rat. Borbeni avioni JNA u niskom su letu nadljetali Jajce i utvrdili putove i smjerove svojih

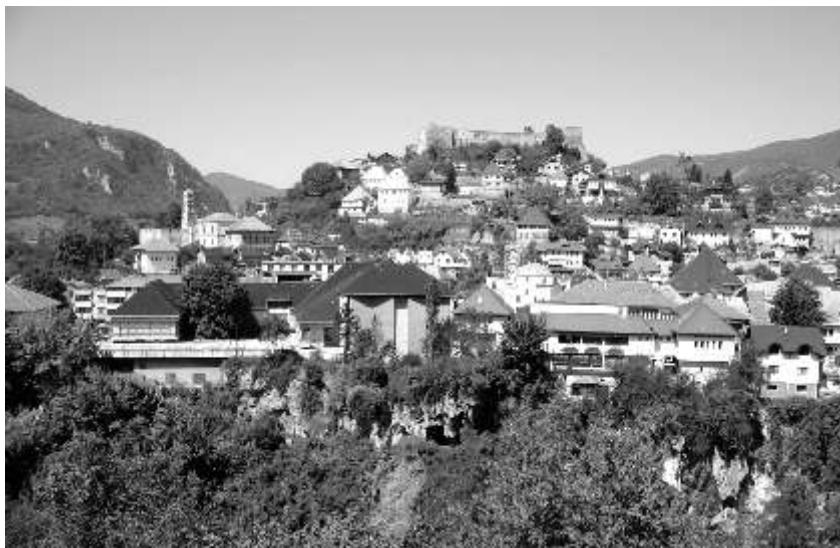
budućih napada. Na vrlo lukav način bilo je obezglavljen rukovodstvo jaha kih Hrvata. U injeno je to zato da bi se pozabavili sami sobom, a ne pripremama za obranu. Iz Zagreba sam bio zamoljen da budem dopisnik Hrvatskog radija. Molbu sam prihvatio. Suradnja s Hrvatskim radijem, ije su vijesti prihvaćeni ili drugi hrvatski i inozemni mediji, odvijala se u suradnji s glavnom urednicom Ivankom Luev.

Neka okolna muslimanska sela bila su napadana već u proljeće 1992. godine pa se stanovništvo povlačilo u Jajce koje je sve više i više bilo getoizirano jer su putovi izlaska i ulaska u grad bili zatvarani. Iz Jajca su otišli Srbi, no u uoči artiljerijskog napada, ništa ne kazavši svojim susjedima Hrvatima i Muslimanima. Napad je počeo 27. svibnja 1992. godine oko tri sata popodne. Bila je srijeda, pazarni dan. Odmah je bilo mrtvih i to u neposrednoj blizini samostana i župne crkve Uznesenja BDM. Sve su trgovine u gradu i okolici bile potpuno prazne i zatvorene. Caritas i Kruh sv. Ante, humanitarna organizacija bosanskih franjevaca, odigrali su ključnu ulogu da u Jajcu ne dođe do gladi. Pomoći u robi je stizala do Splita, a odatle konvojima do Jajca. Najopasniji dio puta bio je od Travnika preko šuma. To je bio jedini put izlaska i ulaska u Jajce. Putovalo se po mraku, navečer ili rano ujutro, bez svjetala. Na tom putu poginulo je puno osoba. Zvali smo ga putom smrti, ali i putom spasenja. Caritasovo skladište svih prehrambenih artikala bilo je u vjerouanju dvoranama kod crkve sv. Ive u Podmilju i u tamošnjoj staroj kući župnog ureda. Skladište brašna bilo je i u Osnovnoj školi u Divi animi. Koliko god nam je bilo važno da se Jajce i Pougarje i ljudi u njima obrane, isto tako nam je bilo važno da se dovoljno prehrane. Danonoćnim nadljudskim naporima,

izloženi mnogobrojnim, pa i smrtonosnim opasnostima, uspjeli smo priskrbiti ak i rezervu hrane za više mjeseci, u slučaju da se i onaj jedini otvoreni put do Travnika zatvori. Zbog nesporazuma oko humanitarne pomoći i u Dobrete ima je odmah u početku rata ubijen župnik fra Niko Bagarić. Ubio ga je iz automatske puške njegov župljanin i susjed. Najveći problem u obrani Jajca bio je što branitelji nisu imali dovoljno oružja i municije, osobito muslimanska strana, pa su u početku liniju obrane najveće im dijelom držali Hrvati. Vremenom su i Muslimani sve više i više preuzimali liniju obrane, jer je na hrvatskoj strani bio znatan broj mrtvih i ranjenih, a osjećao se i veliki humor hrvatskih branitelja. Na hrvatskoj strani bilo je sedam bojni. Tijekom svih mjeseci obrane Jajca ostali smo samo, bez pomoći i, bez ohrabrenja i bez savjeta. U prvoj polovici lipnja okupiran je Kotor Varoš. Više stotina Kotorvarošana, kako Hrvata, tako i Muslimana, stiglo je u Dobrete i s nakanom da se jednog dana krene u pomoći okupiranom Kotor Varošu. Prognane Kotorvarošane u Dobrete imaju jedanput posjetio jedino fra Pero Karajica, a Jajce su pohodili jedino Jajčani iz dijaspora, uglavnom iz Austrije i Njemačke. U obranu Jajca i Pougarja s pjesmom je stizala njihova mladež sa svih strana svijeta. Borbe za obranu Jajca trajale su sve do njegova pada 29. listopada 1992. godine. Tada su tisuće jaha kih Hrvata i Muslimana krenule u trogodišnje progona.

Recite nam što se događalo u vrijeme pada Jajca, kada i kako je počelo vaše progona?

Cijeli dan uoči pada Jajca granatirani smo toliko da me jedna susjeda pitala: „Vele asni, znate li vi iz kojeg nasoružja danas napadaju?“

Nave er sam odvezao u Podmila je svog zamjenika fra Jozu Marin i a i fra Matu Sarafa. Stotine auta i kolone ljudi napuštali su grad i sela. Vratio sam se u samostan koji su tijekom cijelog rata vjerno uvali naši susjedi civili, a tijekom no i vratio se i fra Mato. Svu no nisam spavao. itao sam Bibliju. Bilo je jezivo tiho. ak se ulo žuborenje Vrbasa koji te e pedesetak metara ispod samostana. Uvijek se tako doga alo pred žestoki napad. Stoga sam se u vrijeme no ne tišine uvijek neugodno osje ao. Ujutro su me uvari samostana obavijestili da su i branitelji tijekom no i napustili grad i da u njemu nema nikoga. Fra Mato i ja smo zatvorili svoje sobe i autom krenuli do Podmila ja. Obavijestili smo župnika fra Peru Juriši a i fra Marka Šteki a da je Jajce palo i da moramo u progonstvo. Oni nisu vjerovali da je to istina. Taj dan smo u koloni krenuli šumskim putem prema šezdesetak kilometara udaljenom Travniku. Autom smo stigli do mjesta Karaula. Fra Mato i ja smo dalje nastavili pješice, u jednoj ve oj grupi. Vodi je rekao da smo mu mi sedamdeseta grupa koju danas vodi. Tijekom no i padala je kiša. Bili smo potpuno mokri. Tek drugi dan stigli smo u Travnik koji je bio pun civila i vojnika. Smjestili smo se kod naših fratar u Docu. Tu smo ostali dva-tri

dana. Dogovorili smo se da idemo tamo gdje budu najve e grupe naših župljana.

Kamo ste Vi otisli u progonstvo, a kamo drugi Vaši fratri?

Ja sam otisao u Trogir i dano no se brinuo za oko pet tisu a prognanih Jaj ana i Pougaraca na podru ju Trogira, Kaštela, Solina i Splita. Od tog broja u barakama Džale izme u Sinja i Trilja bilo je smješteno etiri stotine prognanika i isto toliko u Hotelu „Neum“ u dvjesto dvadeset kilometara udaljenom Neumu. Me u prognanicima je bio znatan broj Muslimana i mali broj Srba. Svaki

dan smo dijelili pomo koju smo iz Trogira slali i prognanima u Tomislavgradu i Livnu, Novom Travniku, Vitezu, Busova i Zagrebu, a pomagali smo i Kotorvarošanima u Rogoznici. Moj zamjenik fra Jozo Marin i bio je uz prognanike na podru ju Novog Travnika, Fra Pero Juriši , podmi-la ki župnik, u Zagrebu je vodio brigu o šest tisu a izbjeglica. Fra Branko Malekinuši , dobreći ki župnik, i fra Zvonko Bakovi djelovali su u Podhumu kod Livna, gdje je bio smješten hrvatski dio jaja ke op ine u izgnanstvu, a muslimanski je dio bio u Zenici. Pomo smo slali i u Zenicu. Fra Mato

Saraf jedno je vrijeme vodio brigu o prognanima na podru ju Fojnice i Busova e, a kasnije odlazi u Tomislavgrad, gdje je bio stacioniran i hrvatski dio jaja ke vojske. Svugdje smo svima i u svemu pomagali onoliko koliko smo mogli i umjeli. Za vrijeme rata, u progonstvu, a i poslije rata izuzetno velike napore i žrtve u prijevozu robe do Jajca i do spomenutih izbjegli kih odredišta podnijeli su voza i jaja kog prometnog poduze a Vrbas. Zato smo im od srca zahvalni. Zahvalni smo i Jaj anima iz Austrije, Njema ke i drugih europskih zemalja koji su nas i u ratu i u progonstvu budno pratili, pomagali i hrabrali.

Što ste još radili u izbjeglištvu u Trogiru!

U Trogiru sam od tadašnjeg trogirskog župnika i izuzetnog ovjeka i sve enika, a sada pokojnog don Ive ur evi a dobio na raspaganje staru župnu ku u uz sakristiju trogirske Katedrale. U tu ku u smjestio sam jaja ki župni ured koji je služio za sve potrebe svih izbjeglih iz svih krajeva BiH i R. Hrvatske, osobito za potrebe Caritasa. U uredu je po cijeli dan radila jedna djevojka kojoj su pomagale njene prijateljice i oni koji

su radili u našim skladištima. Jedno skladište je bilo u Trogiru u prizemlju privatne ku e, a drugo u Splitu. Kao otac nad nama je bdio dobri splitsko-makarski nadbiskup msgr. Ante Juri . Pomagao nam je i splitski Caritas i Kruh sv. Ante koji je bio smješten na isto noj strani Splita, na TTTS-u. U uredu smo imali telefon s telefaksom. Telefon je stalno bio na raspaganju svim prognanicima i to besplatno. Stoga je ured po cijeli dan bio pun izbjeglica. Na sve strane svijeta tražila se svoja obitelj, rodbina i prijatelji i rješavali se razni problemi. Nakon samo nekoliko mjeseci došao nam je telefonski ra un od šest tisu a maraka. Zamolio sam upravu splitske pošte da nam otpisu dug.

Interview s fra Stipom Mar-inkovi}em

Oni su to u inili, ali su telefoni-ranje ograni ili samo za podru je R. Hrvatske. Župnik don Ivo je svaki dan po nekoliko puta dolazio k nama, s nama o svemu razgovarao i esto zaplakao. Uz pomo dr. Benjamina Markina iz Gane, poznatog ratnog jaja kog kirurga, na katu ove ku e otvorio sam Caritasovu ljekarnu koja je služila ne samo prognanima, nego i Trogiranima, Kaštelanima i Spli anima. U ljekarni je uvijek radio netko od lje nika. U Trogiru sam osnovao Zajednicu izbjeglih i prognanih Jaj ana „Kraljica Katarina“. Za predsjednika smo izabrali ravnatelja jaja ke pošte Josipa Boškovi a. Kad je Josip otiašao raditi u Podhumu kod Livna, ja sam morao preuzeti vo enje Zajednice koja je bila registrirana kod Vlade R. Hrvatske. Imala je svoje podružnice u Neumu, Tomislavgradu i Busova i. Pridružili su nam se i Kotorvarošani iz Rogoznice. esto smo održavali sastanke i godišnje skupštine. Uvijek se razgovaralo o aktualnim problemima izbjeglica, a naj eš a tema bila su pitanja povratka. Svugdje i uporno smo naglašavali da se želimo vratiti svojim ku ama u Jajce, Pougarje i Kotor Varoš. Za 1994. i 1995. godinu izdao sam zidni katoli ki kalendar POVRATAK U JAJCE s gesлом „Svaka tu a zemlja tuga je golema“. U sredini kalendara je hrvatski grb i u njemu podmila ka crkva sv. Ive i grad Jajce s vodopadom. Prema njima putem ide muž sa štapom u ruci i žena koja u naru ju nosi dijete, a iza njih je konj koji na sebi ništa nema. Sve je ovo u bojama nacrtao Josip Boškovi . Svake nedjelje i blagdana u katedrali sam predvodio posebnu, izbjegli ku misu. Ako sam slu ajno bio odsutan, rado ju je predvodio župnik don Ivo. Katedrala je uvijek bila puna ili prepuna izbjeglih i prognanih. To je izazivalo divljenje mještana. Na blagdan kraljice Katarine, 25. listopada 1994. godine, u trogirsku katedralu stigao je i podmila ki kip sv. Ive. Euharistijsko slavlje predvodio je

biskup Franjo Komarica.

U Neumu sam s prognanicima svaki mjesec u Hotelu „Neum“ slavio svetu misu i uvijek im vozio pun kombi pomo i. Djeca su se osobito radovala slatkišima i okoladama.

Na prvu obiljetnicu pada Jajca, 29. listopada 1994., u Podhumu kod Livna predvodio sam spomen-misu. Zanimljivo je, a to je snimljeno na videokasetama, tada sam najavio da smo se u Jajce vratiti 1995. godine. To se, kao udo, tako i dogodilo.

Kažite nam nešto o povratku i prvim danima povratka u Jajce

Ja sam prvi civil koji se vratio u Jajce kad je oslobo eno 13. rujna 1995. godine.

U rukama sam nosio video i fotokameru. Doživljaje povratka opisao sam odmah nakon ulaska u Jajce u lanku na dvije stranice Slobode Dalmacije pod naslovom „Slapovi pla a od radosti i žalosti“. Jajce i Pougarje sa svim okolnim selima bili su razoreni i uništeni. Sve crkve su bile srušene. Samostan djelomi no srušen i potpuno devastiran. Putevi su bili zarasli. Srbi su bili napustili ove prostore. Prvih nekoliko dana i no i ula se apokalipti na rika nepomuzenih

krava koje su lutale po njivama. Ve drugog dana pojavili su se civili povratnici. Prvih desetak dana po gradu su padale neprijateljske granate jer je hrvatska vojska preko Mrkonji -Grada prodirala prema Banjoj Luci.

Stoga sam posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševi a, iji sam sarkofag uspio prona i, odvezao u Split u Muzej hrvatskih arheoloških spomenika. U gradu sam pronašao i samostansku knjižnicu, lapidarij i etnografsku zbirku i prenio ih u samostan.

Uz to sam barem dva mjeseca skupljao vrijedne stvari kulture koje sam ba ene pronalazio po ulicama. Prvih dana povratka nekoliko povratnika doživjelo je sr ani udar

vidjevši svoju izgorjelu ili srušenu ku u. Oni koji su sami odmah požurili u svoje selo vidjeti svoju ku u, poginuli su od srpskih vojnika koji su se iz Donjeg Vakufa preko brda povla ili prema Skender Vakufu i Banjoj Luci. U Jajcu i okolicu sve je bilo pusto i prazno. U rukama smo donijeli samo najlonske vre ice. Ipak, život je krenuo dalje i svaki dan je stizalo sve više i više povratnika, u prva dva mjeseca više od deset tisu a. U Jajce se vratilo više prognanih Hrvata nego u bilo koji kraj BiH, ak se može re i koliko u sve ostale dijelove Bosne. Za povratak je bilo vrlo važno i odlu uju e to što smo u izbjeglištvu mi jaja ki fratri držali narod uza se, budili im nadu u povratak i na razne na ine im maksimalno pomagali. Ve u izbjeglištvu sam govorio da svakog trena prema Jajcu možemo povesti najmanje 10. 000 osoba. Ljudi nisu vjerovali, a to se, ipak, dogodilo. Klju nu ulogu u povratku prognanih odigrao je Caritas, Kruh sv. Ante i kasnije Crveni križ. U mukotrpnom radu za izbjeglice, a kasnije i za povratnike, podnijeli smo veliki teret i doživjeli vrlo teške i gorke trenutke. Uskoro je po elu i obnova. Stizale su razne humanitarne organizacije. Daleko najviše je uradio njema ki Caritas koji je do 2000. godine obnovio oko 500 ku a, a samo hrvatskih ku a deset puta više od toga broja ekalo je obnovu. Tako je bilo i s podjelom štednjaka i svega ostalog. Stoga su nas, koji smo danono no radili, oni ija se ku a nije obnovila ili nisu dobili ono što im je trebalo, umjesto zahvale, na razne na ine, esto i vrlo grubo napadali i klevetali. Sva humanitarna pomo bila je besplatna, a ono što je besplatno, za ljude je bezvrijedno i to ne znaju cijeniti. Ja sam o tome pisao u Svjetlu rije i. Naveo sam primjer kako su nekog dobrog bega ljudi osudili na smrt. Izveli su ga na put i rekli mu: „Beže, ubit e te prvi koji ovim putem nai e.“ I nai e prvi, pa drugi i tre i, ali begu ništa loše ne u iniše.

Oni koji su osudili bega na smrt tada ga upitaju: „Što ti misliš, beže, zašto te nitko od prolaznika nije ubio?“ Beg im odgovori: „Zato što nikome od njih nisam ništa dobra u inio.“ Usprkos svim poteškoama rada u Caritasu, tješile su me rije i mnogih koji su mi govorili: „Dok ste vi, fra Stipo, s nama, mi se ni ega ne bojimo“. Mise i sve obrede imali smo u adaptiranim prostorijama osnovne škole koja se nalazi odmah uz samostan. Do 1999. godine mi jaja ki fratri stanovali smo u privatnoj kući u Jajcu, a ja sam do tada već i dio našega samostana obnovio. Prigodom useljenja u samostan, 13. i 14. rujna 1999. godine, iz Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu vratio sam sarkofag posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševića. Bilo je tada veliko slavlje kojemu je nazao ilo mnoštvo Jajčana, bosanskih fratara i političara iz Sarajeva i Zagreba. Za pet godina (1996.–2000.) ure ivao sam i izdavao dvanaestlinski kaloli ki kalendar sa svojim izabranim jaja kim fotografijama i kronikama događanja. Za izgradnju župne crkve Uznesenja BDM

pripremio sam devet idejnih planova, a ostvaren je idejni plan Zvonimira Krznarića, arhitekta iz Zagreba. Okolnosti mi nisu dozvoljavale da započesem izgradnju, iako sam žarko želio. To je ostvario moj nasljednik fra Ilija Stipić koji je crkvu u vrlo kratkom roku izgradio do krova. S uređenjem je nastavio sadašnji gvardijan fra Niko Petonjić koji obnavlja i neobnovljeni dio samostana. Drago mi je što Jajčani imaju veli anstvenu crkvu koju su doista zaslužili. Žao mi je što su poslije 2000. godine Hrvati u Jajcu dva puta izgubili na opinskim izborima jer ih se nakon toga iz Jajca iselilo tri- etiri tisuće.

Kamo i kada ste Vi otišli iz Jajca?

Poslije tri uzastopna trogodišnja gvardijanska i župni kaštana u Jajcu, 20. kolovoza 2000. godine dolazim u Suuraj, malo mjesto na isto nom kraju otoka Hvara.

Ovdje sam već desetu godinu župnik, a sa mnom u samostanu boravi i župnik župe Gdinj i

Bogomolje, fra Augustin Tomas, kojemu sam prepustio vojne ekonomije i administracije odmah po dolasku u Suuraj. S nama su i tri bosanske sestre franjevke, a samostan je ljetno odmaralište bosanskih franjevaca. Otok Hvar je najsunđanije područje Europe. O povijesti i sadašnjosti župe Suuraj pisao sam u Glasniku kotorvaroškog kraja prije nekoliko godina. Bosanski franjevci su ovdje 1990. ugovorom na pedeset godina od Hvarske biskupije i biskupa Slobodana Štambuka preuzele samostan i župu sv. Jurja, po kome je mjesto i dobilo ime. Bosanski franjevci kasnije, bezugovorno, po inju pastorizirati i župe Bogomolje i Gdinj. U Suurju sam osnovao mjesnu i župnu mušku dalmatinsku klupu i povjerenik sam za medije Hvarske biskupije.

Fra Stipo, što biste na kraju poručili itateljima Glasnika?

Svim kotorvaroškim Hrvatima prvo estitam na ljubavi prema rodnoj gradi koju pokazuju svojim nostalgijskim dolascima u Kotor Varoš, osobito za Gospojinu i Rokovo. Drugo, molim ih da ne prodaju svoja imanja, jer ona nemaju cijene. S njihovom prodajom prodali bi svu svoju povijest, sav mukotrpni život svojih predaka, sva njihova i svoja stradanja i sve radosti, sve žuljeve, patnje, poniznja, znoj, boli i suze. Poti em ih neka vjeruju i uzdaju se u Gospodina da će doći i bolja politika i ekonomска vremena koja će prognanima omogućiti povratak u Kotor Varoš, jer tamo, ponovno isti em, nisu sve igre odigrane, niti su sve molitve izmoljene i sve pjesme otpjevane.

Razgovarala Viki

Napokon zavr{en kri` na tornju

Danas 29. listopada, oko 14 sati radnici firme KOMOTIN d.o.o. izbetonirali su, Bogu hvala, križ na tornju nove župne crkve u Podmila ju.

Iskope za novu crkvu i župnu ku u zapo eli smo u ožujku 2004. i završili u proljeće 2005. Iskopali smo 22 000 m³ kamena i stijene koje smo nasuli s druge strane ceste kao nasip koji je iskorišten za izmještanje nove ceste u Svetištu.

Gradnju crkve i župne ku e, zapo eli smo 24. svibnja 2005. godine. Naime, tada je dovezen prvi mikser betona koji je ugra en u temelje župne crkve. Od tada do danas ugra eno je oko 17 000 m³ betona kao i preko 25 km elektri nih kablova razli itog presjeka. Sa gradnjom nismo prestajali osim u zimsko vrijeme. Od po etka radova na gradilištu je nepromijenjena ekipa radnika. Bilo je teških trenutaka, kada smo se mu ili kako uraditi pojedine dijelove crkve, jer, uistinu, nije bilo uvijek lako izvesti ono što je nacrtao projektant Marko Mušić sa svojim suradnicima iz Ljubljane. Mnogi su na po etku bili skeptični prema kona nom izgledu crkve i župne ku e, no, upornim radom uspjeli smo ih razuvjeriti. Tako da nam danas ti isti ljudi estitaju na odra enom poslu. Gotovo svakodnevno putnici, namjernici zaustavljaju se u svetištu da bi se fotografirali pokraj nove crkve. I to je jedan od znakova koliko su ljudi prihvatali gradnju ovog sakralnog objekta.

Toranj crkve Sv. Ive je najviši u Bosni i iznosi 61, 87 metara. Križ visok je 4,66 metara. Oblik

križa na tornju je neobičan. Naime, gledaju i križ na tornju vidjet ćemo da je lijevi horizontalni krak križa duga ak 1, 58 m a desni je duži za 1, 7 m i iznosi 3, 28 m. Križ je dominantan u okviru Svetištu i vidi se im se iziće iz kanjona Vrbasa iz pravca Banje Luke kao i iz pravca Podmila ja.

Prvu sv. misu u kripti imali smo 22. listopada 2006. godine, a evo nakon tri godine i sedam dana radova, Bogu hvala, završili smo i najviši toranj u Bosni. Prije 17 godina na ovaj dan bio je egzodus Jajana. Jaja ki puk ne bi smio zaboraviti taj dan plakanice, kada smo zbog ratnih djelovanja morali ostaviti sve i otići u nepoznato. Sedamnaest godina nakon tog tužnog događaja osvanuo je novi dan kojim započinjamo novo vrijeme s vjerom u bolje sutra. Ne možemo se oteti dojmu da su oba dana jedna velika prekretnica u našem životu.

Već sutra nastavljamo s radovinama na koru nove crkve. Bogu i Sv. Ivi hvala na svemu ovome.

Fra Zoran Mandić

Pjesma osamljenih roditelja

Nije Božić ni slavljenje Boga,
Ako svoj neće doći kod svoga.

Ide Božić, ja bi zaplakala,
Bože mili, što sam dočekala!?

Do' će Božić, zapaliti u svijeće,
Bit će tužna, ali plakati neće.

Ja i dida u kuhinji sami,
A djeca nam u 'Rvatskoj vani.

Ima mjesta, ali nema tko sjesti,
Pećenica, ali nema tko jesti.

Neće doći, sto razloga ima,
Svaki sebi, najlakše je svima.

Ekak ćemo Krista u samo jednom,
jer nam nitko drugi neće doći.

Nije Božić ni slavljenje Boga,
Ako svoj neće doći kod svoga

Te`nja za sre}om

O svakom blagdanu a posebno s po etkom Nove godine jedni drugima izražavamo estitke i dobre želje. Onima daleko inimo to pišu i ili elektronskom poštom, a onima koje susreemo pružaju i im desnicu i lijepu rije. Uz osje aje zadovoljstva i radosti, i jednima i drugima u svojim esti-tkama ponaj eš e izražavamo želje za sre om i blagoslovom. Sre a je životni san svakoga poje-dinca, svakoga ovjeka. ežnja za sre om krije se u najve oj dubini našega bi a. Svi želimo biti zadovoljni i sretni, i to ne samo koju godinu ili desetlje e nego cijeli život, zauvijek i vje no. Kad danas roditelj djetetu, prijatelj prijatelju, znanac znancu izražava želju da bude sretan, pod tim podrazumijeva da bude zdrav i veseo, da mu život pro e bez ve ih poteško a, da uspješno završi školu, i da na e dobar posao, da zasnuje brak i obitelj, da ima sve nužno za svagdašnji život, i da ni u emu ne oskudijeva. U mentalitetu našega podneblja ini se da je to posljednje najvažnije, jer je ovjek uvjeren kako e jedino tako biti zadovoljan i sretan Brojni me u nama osje aju se osiromašeni i gotovo da im je najve a briga kako što više zaraditi i imati. Me utim tada se vidi da nije bogat onaj koji puno ima, nego onaj koji malo treba.

Amalo treba onaj koji Boga ima u sebi, kojemu je duša ispunjena duhovnim vrjednotama, jer ne živi ovjek od onoga što ima ili posjeduje, nego od onoga što jest i što nosi u dubini svoga bi a. Ne smo li stoga, i mi biti sretniji i zadovoljniji ako svoj život ispunimo Bogom i njegovim Du-hom. Marija nam i u tome može biti uzor. Iako nije posjedovala ni zlata ni srebra, bila je bogata i nazvana blaženom i sretnom jer je imala Boga i njemu povjerovala. Jer uza svu Božju zaštitu, naš je zemaljski život pun opasnosti. Po Božjoj promisli,

prepušteni smo djelovanju duha zlo e, da nas iskuša, da se kroz te kušnje još više duhom osnažimo, i da Bogu posvjedo imo svoju ljubav i pripadnost. Jer tek onome koji se juna ki borio, pripada nagrada. Bog želi samo ljubav, ostvarenu kroz darivanje, služenje, kroz križ, a ovjek je uvijek makar podsvjesno okrenut prema sebi, egoisti an, zabrinut za ono svoje maleno blago koje ne želi nikome dati i s nikim dijeliti. To blago ne mora uvijek biti nešto materijalno ve i duhovne naravi.

Možda mi Boga i ne molimo za neku slavu, ast, sre u i blagoslov. Ipak pitanje je kako esto nastojimo samo da svojim životom ispunimo Božju volju, da prihvativmo križeve koje nam stavlja na put, da znamo zahvaliti za trpljenje koje podnosimo, da možemo iz svega što nas sna e prepoznati Boga koji vodi naš život. Posebno bi nam trebala biti pri ruci najbolja prijateljica koja nam uvijek pomaže i kojoj se u svaku dobu možemo ute i a to je

KRUNICA – O ENAŠI. Ona nas vodi k Mariji po svojim radosnim, žalosnim, slavnim i svijetlim otajstvima. Mole i krunicu postajemo vedriji, sretniji i kona no nasmijaniji, pa i onda kada nam križ postane težak i pretežak. Da, zaista je slatko i sigurno s njom ploviti kroz život. Vrlo je utješno i sigurno izabrati nju za svoju suputnicu ve na po etku godine za koju ne znamo što nam donosi. Gospa jedina znade i želi nam pružiti pomo i zaštitu. Samo nas Božja rije posve uje i daje mir služenju. Marija se uvijek oslanja na Boga, rasla je u vjeri i njoj ustrajala sve do križa. U imo od Marije kako izdržati sve nevolje i ostati vrst i snažan. Križ je prisutan u svakoj osobi, svakoj obitelji, ali je bitno taj križ uzeti i radosno nositi jer je u njemu spas, a život svakog pojedinog ovjeka je velika tajna. Kad se predamo volji Božjoj onda se lakše podnose sve poteško e koje nam život nanese.

s. Margareta Vilus

ANTUN JARM

Imena i imendani

An elka je na injeno od latin-skog i gr kog oblika angelus, angelos u zna enju glasnku, poslanik, Božji poslanik (o an elima, duhovnim bi ima vidi i uspordi kd:Mihael) Od osnovne rije i nastalo je više imenskih oblika, ženskih i muških; An elka, An ela, Angela, An a, An ica, eka, ela, elka, An elina...; An elko, An el, An elino, Amgel.

Mnogi svoj imendant vežu uz 2. listopada, kad se kalendarski i liturgijski slave An eli uvati. Drugi slave imendant na odgovaraju e sveta ke spomendane. Tako je 4. sije nja sveta An ela Folinjska. Ro ena 1249. u mjestu Foligno (srednja Italija). Ljepota i bogatstvo omogu ile su joj bezbrižan i raskošan život. Mlada se udala, rodila više djece, i nastavila lagodnjim životom.

Unato tome zapisuje:» Nezadovoljna sama sobom po ela sam razmišljati o svojemu životu». Ova njezina re enica pokazuje da joj se pomalo otvarao put obra enja: « ovjek mora prije svega znati da Bog kadšto dolazi u dušu kad ga se i ne zaziva i jedva želi». U 40. godini stubokom se mijenja. Živi pokorni ki, postaje misti arka. Osniva novu redovni ku zajednicu. Umrla je 4. sije nja 1309. Na slikama se prikazuje s avlom na lancu.

Sveta Angela Merici (Meri i) u kalendarsu se nalazi 27. sije nja .Osnovateljica je uršulinki, najpoznatije redovni ke družbe za odgoj

mladeži. Družba dugo djeluje i u Hrvatskoj (Varaždin, Zagreb, Slavonski Brod.) Angela se rodila i djelovala u Italiji (1474.-1540.). U kalendaru je i sveti An elko, munenik. 5 svibnja. Kao misionar je djelovao u donjoj Italiji. Umro je mu eni kom smr u na Siciliji godine 1220.

Ime An elko na i emo u kalendaru 7. studenog, uz svetog Engelberta. Ime Engelbert dolazi od starovisokonjemke rije i angulugao, uvala, otuda ime germanskog plemena Angli, koje je prvotno boravilo u morskoj uvali u pokrajini Schleswig i rije i beracht. Sjajan, slavan. Slavan kao Angli. Nakon kristianizacije Germana Angil-bert postao je Engel-bert (njema ki Engel – an eo) Sveti Engelbert (1185.-1225.) bio je grofovski sin i nadbiskup u Kölnu. U vrijeme burnih politi kih doga aja, sporova i borbi od nasilja i samovolje plemstva štitio je siromašne, nemo ne i ugrožene. Time se zamjerio i vlastitoj rodbini pa su ga mu ki ubili.

Antun je vrlo esto i poznato im, ali mu etimološki korijeni nisu jasni. Tuma i kažu da je izvedenica od rimskog plemena Antonius, no time nije mnogo protuma eno. Kažu, korijen je imena vjerojatno još stariji dolazi od etrurske rije i antenium kojoj je zna enje nepoznato. Unas od imena Antun ima mnogo izvedenih oblika: muških: Anton, Anto, Ante, Antiša, Antonio (prema talijanskom) Antal (prema ma arskom), Ton, Tona, Tono, Toni, Ton a, Ton i, Ton ek, Tuca, Tuna, Tuno, Tunica, Tunja... i ženskih: Antica, Tica Nija, Ton ica, Tonica, Antonijeta, Jetica, Netika, Antonika...Francuski je Antoine, talijanski Antonio, engleski Anthony.

Me u svećima više je Antuna, dvojica su najpoštovanija »zimski« Antun pustinjak i opat 17. sije nja, i »ljjetni« Antun Padovanski, redovnik i sve enik, 13. lipnja. Zimski Antun

ima uz ime staleške oznake: pu stnjak i opat. Pustnjak ili monah govori da je živio u osami, u razmišljanju, molitvi, skromnosti pokorni ki životom, daleko od svjetovne buke i strke. A naziv opat ozna uje poglavara skupine monaha (pu stnjaka) koji su živjeli svaki za sebe, a sastajali se povremeno na zajedni ku molitvu i bogoslužje.

Antun opat ro en u Egiptu, u 4. stolje u, od bogatih roditelja. Kad mu je bilo osamnaest godina, izgubio je roditelje. Odgojen krš anski osje ao je u sebi poziv da što savršenije ostvari Evan elje. I kažu njegovi životopisci »Ho eš li biti savršen, ili prodaj što imas i podaj siromašnima pa eš imati blago na nebu». Shvatio je to kao re eno upravo njemu. Od velikog naslijenog imetka dio ostavlja mla oj sestri, a ostatak dijeli siromašnima. Zatim se pridruži skupini monaha u pustinji.

Još je poznatiji i po cijelom svijetu, poštovaniji sveti Antun Padovanski (1195.-1231.).

U rođnome gradu Lisabonu poха ao je katedralnu školu i tu stupio u samostan augustinaca. Prešavši u Coimbru, pristupio je godine 1220. franjevcima. Kao vrstan propovjednik i poznavatelj Svetog pisma najviše djeluje u Italiji. Umro je u Padovi 13. lipnja 1231. u 37. godini života, To je i datum kada se po kalendaru slavi njegov spomenan. Druge godine nakon smrti 1232. proglašen je svetim. Papa Pio XII. uzdigao ga je 1946. na ast nau itelja Crkve. Sveti je Antun Padovanski me u najomiljenijim pu kim svećima na svijetu. Štuju ga i mnogi nekatolici pa i nekrš ani. Pomo nik je u svakoj nevolji i potrebi. Njemu se posebno utje u oni koji traže izgubljene stvari. Kao patrona aste ga zaljubljeni, supruzi, žene, putnici, rudari.

U njegovu svetištu u Padovi uvaju se i aste njegove relikvije.

Nastavit e se...

Betlehem

Postoje u ovome svijetu mjesta koja kod ljudi stvaraju posebna raspoloženja. Neki ljudi, zbog toga u osobitim trenucima svoga života biraju posebno mjesto za posebno događanje. Neki, sklapaju i ženidbu žele to u initi u nekoj katedrali, drugi žele krstiti svoje dijete u istoj crkvi u kojoj su i sami kršteni, itd.

Tako se dogodilo da u Sveni koj godini jedna skupina svećnika, ponajviše onih koji se nalaze u Banjalu koj biskupiji, dobivši vrlo povoljnu ponudu od agencije «Terra Sancta (Sveta Zemlja)», uputi se na hodošće u Svetu Zemlju – Izrael. Tu zemlju je posvetio sam naš Gospodin jer se u jednom trenutku naše ljudske povijesti utjelovio i postao jednim od nas, da nas spasi.

Bilo bi previše za jedan broj našega Glasnika opisati sav naš put, nadam se da će u slijedećim brojevima biti lanaka vezanih uz ovo hodošće, ali ovo vrijeme Boži će zavrje uje da opišem naš posjet mjestu Isusova rođenja, Betlehemu.

Bio je to krasan dan, etvrtak, 19. studenoga. Krenuli smo odmah poslije doručka. Nismo se dugo vozili, kojih pola sata od Jeruzalema, kad smo stigli do kontrolne točke koju drži Izraelska vojska. Do ekala nas je vrlo mučna slika, visoki betonski zid koji na jedan fizički način odvaja područja Palestinske samouprave, gdje spada i Betlehem.

Iz Betlehema mogu izlaziti samo oni Palestinci koji imaju uredne propusnice. Od toga su izuzeta vozila s turistima. Kada smo ušli u Betlehem, odmah smo se uputili do Bazilike Kristova rođenja. Bazilika se nalazi na jednom prelijepom platou i dominira Betlehedom. Uzlažna vrata su toliko mala da smo se svi morali dobro sagnuti da bismo ušli. Mogli bismo reći da je to simbolika samoga mjeseca: Kad se Bog mogao toliko pragnuti da siće na zemlju i postane ovjekom, možemo i mi ljudi da barem poastimo mjesto Božjeg utjelovljenja. Me utim, praktični razlozi tjerali su kršćane na takav

način građenja. Naime, dok je Palestina bila u sastavu Osmanskog Carstva, mnogi su Osmanlije u svojoj osionosti na konjima ulazili u kršćanske crkve i bogomolje, ali kroz mala vrata to nisu mogli u initi i tako obešastiti sveto mjesto. Baziliku Isusovog Rođenja drže zajedno katolici i pravoslavni. U njezinoj sredini je mjesto Kristova rođenja koje je označeno zvijezdom. Više od sat vremena smo strpljivo ekali da završi liturgija na samom mjestu rođenja da bismo nakratko posjetili to mjesto, poklonili se i pomolili. U istom kompleksu nalazi se i crkva svete Katarine, a u blizini je i špilja u kojoj je boravio sveti Jeronim dok je prevodio Sveti Pismo na Latinski jezik. Taj prijevod se zove Vulgata.

Nakon bazilike rođenja odvezeli smo se do mjeseta koje se zove Pastirske poljane. Tu su anđeli došli pastirima i javili im Radosnu vijest da se rodio Isus, Spasitelj. Tu smo na otvorenom slavili svetu misu. Naravno misni tekstovi i molitve bili su od Boži nog vremena.

Iako smo mi svjesni da Gospodina Boga možemo slaviti na svakome mjestu gdje se nalazimo, ipak je hodošće u Svetu zemlju bilo jedno lijepo iskustvo koje nam je još više približilo Božju Riju. Ono nam je pomoglo da i u onom kamenu i pijesku vidimo Božje tragove. Ipak, najveći Božji tragovi u ovome svijetu bitemo mi, kršćani ako njegovu rije u svoj život provedemo.

Neka nam svima i ovaj Božji bude jedan korak bliže Bogu pa nam uistinu biti sretan i blagoslovjen.

Fra Anto Šimunović

Vi pitate, fra Juro odgovara

Rak limfnih žljezdi

Pitanje: Mla a sam osoba, bila sam uvijek zdrava ali su mi se u zadnje vrijeme pojavile smetnje i došlo je do oticanja limfnih žlijezda. Bila sam kod lijenika i on mi je ustanovio da su mi oboljele limfne žlijezde i dijagnoza je lymphom.

Slušala sam Vas prije nekoliko dana na hrvatskom radiju iz Melbourne, itam i sve Vaše lanke u Hrvatskom vjesniku. Kakva je to vrsta raka limfnih žlijezda i ima li pomoći i lijeka za mene.

Odgovor: Lvmphon je rak limfnih žljezda od kojeg obolijeva sve više osoba. Ve dugo vremena znanstvenici ulazu velike napore da otkriju uzrok nastanka raka limfnih žljezda, lym-phoma. Oni su ispitivali osobito uzro nike nastanka dje jih bolesti. Prema najnovijoj studiji oni su došli do zaklju ka i dokazali da uzro nici dje jih bolesti, lije enje i preboljenje dje jih bolesti ima odlu uju i utjecaj na imuni sustav svake osobe. Tako su ustanovali da se kod osoba, koje su u djetinjstvu imale i preboljele dje je bolesti kao npr. zaušnjake, umanjuje rizik nastanka raka limfnih žljezda. Isto tako znanstvenici neprestano ispituju nove na ine i mogu nosti lije enja svih vrsta raka pa i lymphoma. Najbolji rezultati se postiže upravo s kombinacijom kemoterapije i antitijela terapije. Kao što je

poznato sve stanice pa i stanice **raka** imaju na svojoj površini odreene antigene. Vlastita antitijela organizma otkriju antigene na površini stanice. Upravo je ovdje ključni problem što vlastita antitijela organizma mogu da otkriju antigene kod zdravih stanica ali ne mogu da otkriju antigene kod stanica raka. Ako ih ne mogu otkriju onda se ne mogu ni boriti protiv njih. Zato se umjetno, kemijskim putem, proizvode antitijela, kao npr. djelotvorna tvar Ritu-ximab, koja se praktično veže sa stanicama tumora, raka, daju signal imunom sustavu i tim omogujuje uništenje tumora. Vrlo je važno što ova umjetno proizvedena antitijela imaju neznatne sporedne negativne posljedice, bolje rečeno te su posljedice tako neznatne da ih ne treba ni spominjati. Bolesne stanice raka, limphoma se uništavaju a zdrave stanice organizma se za vrijeme ove terapije sa uvaju.

Ova kombinirana terapija sa kemoterapijom i terapijom sa umjetno (biotehnološki) proizvedenim antitijelima je pokazala svoju djelotvornost osobito kod lje enja agresivnog raka limfnih žljezda, agresivnog lymphoma. Prema ovim studijama je isto tako dokazano da se kombiniranom terapijom, osim kemoterapije daju se i antitijela, pedeset posto pacijenata više ozdravi nego samom kemoterapijom. Osim ove terapije ja preporučam da se svaki dan pojede jedna papaja, zajedno sa korom i sjemenjem. Najdjelotvornija je ona papaja koja je što zelenija. Isto tako od lišća a papaje treba popiti dnevno dvije do tri šalice aja.

Uz kombiniranu terapiju, papaju i aj od papaje, preporu am da se dnevno popije jedna litra aja od kore drveta taheebo. Ovaj aj, kora drveta taheebo se, može nabaviti u

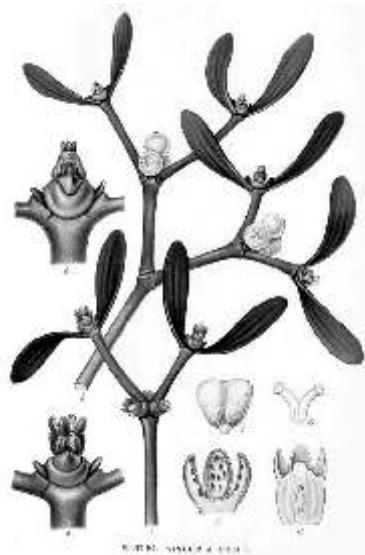
svim ljekarnama pa i u Australiji.

Priprema: U jednu litru vode staviti tri velike žlice kore drveta taheebo,kuhati petnaest minuta na laganoj vatri, skinuti sa štednjaka, ostaviti poklopljeno trideset minuta, potom procijediti. Pije se na gutljaje tri mjeseca, napravi se pauza od tri mjeseca i onda se po potrebi pije još tri mjeseca.

Isto tako preporučimo da se uz
aj od taheeba svaki dan popiju i
dvije šalice aja od ljekovite biljke
imele.

Priprema: U staklenu posudu staviti dvije šalice hladne vode, dodati dvije vrškom pune male žlice listova ljekovite biljke imele, ostaviti preko no i najmanje 12 sati, procijediti. Jednu šalicu popiti ujutro natašte pola sata prije doru ka, a jednu nave er pred spavanje. Pije se 3 tjedna, napravi pauza od jednog tjedna i po potrebi se pije još 3 tjedna.

Vrlo važno je da se osim pravilne ishrane i gore navedenih uputa za vrijeme terapije i pijenja aja od taheeba i imele, jede prirodna riža, zelena salata, cikla, kuhani krumpir, brokula, itd.

Nastavit e se...

Naći darovatelji od 19.10.2009.

Za crkvu Kotor Varoš

DAROVATELJI	IZNOS
Bernard i Mara Andri i	200 \$ US
Stipo i Anka Juri	50 Eur
Manda Vidovi	25 Eur
Marko Pranji -Lola	50 Eur
Stipi Ivo Jozin	100 Eur
Nikola Batljan	50 Eur
Jako i Milica Andrijevi	50 Eur
Alojzije Kova i	50 Eur
Obitelj Ive Batljana	50 Eur
Stipi Janko	50 Eur
Marijan Kljaji	200 KM
Ivi Josipovi	50 Eur
Ivan Šimunovi -Cvi ko	200 Eur
Marko Grgi	100 Eur
Zdenko Luki	200 Kn
Petar Josipovi Mate	20 Eur
Stipo i Ruža Bariši	40 Eur
Ilija i Katica Josipovi	500 Eur
Jako Kova i	200 Kn
Mato Markovi	100 Eur
Jako Mandi (Ilke)	100 Eur
Ilija (Tome Rokina) Topalovi	100 Eur
Mato i Ana Kljaji	200 Kn
Božana Zeba (ud. Ive)	20 Eur
Željko Barbari	50 Eur
Anto Stipanovi (Žižak)	100 Eur
Marko i Mara Bilanovi	500 Kn
Ranko i Ruža Topalovi	100 Eur
Mato Bujdo	100 KM
Marko Topalovi Brzi	100 Eur
Renato Prajz	20 Eur
Mato Kljaji Cecin	100 Eur
Marko i Višnja Ivi	50 Eur
Jako i Ana Jeluši	50 Eur
Ivo Sirovina	50 Eur
Kata Kljaji Markova	200 Kn
Stipo Mari Pane	50 Eur
Ivan Zeba	100 Eur
Mira Kova	200 SFR
Anto Pili i Šiško	100 Eur
Luka Petruši	100 Eur
Kata Josipovi	50 Eur
Ivo i Marija Bandalo	120 Kn
Juro i Ruža Kavedžija	100 Eur

Za crkvu Sokiline

DAROVATELJI	IZNOS
Nikola Batljan	50 Eur
Anti Karajica	50 Eur

Za crkvu Vrbanjci

DAROVATELJI	IZNOS
Anti Karajica	50 Eur
Petar Juki	50 Eur
Zlatko Pili i	40 KM
Justa Pili i	50 Eur
Anto Pili i Šiško	200 Eur
Anto Grgi	50 Eur
Zoran Grgi	50 Eur
Nenadoli Ilije	150 Eur

Za groblje Baš ina

DAROVATELJI	IZNOS
Ivo Miški	50 Eur
Kata Stipi	50 Eur

Za Rokovo groblje

DAROVATELJI	IZNOS
Obitelj Marka Julardžije	50 Eur
Obitelj Jele (Bogdana) Kova i	100 Eur

KSA (Kruh sv. Ante)

DAROVATELJI	IZNOS
NN	20 KM
Ilija i Katica Josipovi	500 Eur
Luca Karajica	10 Eur
Jela Luki	10 KM
Perka Topalovi	10 KM
Ruža Šimunovi	20 Eur
Zoran Petruši	50 Eur
Marko Stipi (M.S.)	50 Eur
Marjan Miški	350 Kn
Anto Grgi	100 Eur
Jelena Zeba	20 Eur
Ružaoli	20 Eur
Franjo Stipi	50 Eur
Mato i Ana Kljaji	100 Kn
Mijat i Ruža Zeba	20 Eur
Kaja Bjelobrk	10 KM
Jozo i Ana Mari	50 Eur

Za "Glasnik"

DAROVATELJI	IZNOS
Anto Mandi Marka	50 Eur
Mato i Ana Kljaji	50 Eur
Ekipa „Wels”	100 Eur

Kako utje~e promjena sun~eve energije

ak i male promjene sun eve energije mogu imati golemi utjecaj na karakteristike vremenskih prilika na Zemlji, poput intenziteta monsuna u Indiji koji se može predvidjeti nekoliko godina unaprijed, pokazalo je istraživanje koje je proveo američki Nacionalni centar za atmosferska istraživanja (NCAR).

Sunce se mijenja u ciklusima od 11 godina, koji se mijere prema broju Sun evih pjega na površini koje odašilju energetske izboje. Razlika u energiji između solarnog maksimuma i minimuma je samo oko 0,1 posto i utvrđivanje na ina na koji tako mala razlika utječe na klimu na Zemlji već je dugo jedan od velikih izazova koji stope pred

meteorologima. Pomoći u podataka o vremenu zabilježenih tijekom stotinu godina i složenih raznih modela, međunarodni znanstveni tim na elu s NCAR-om pokazao je kako i malo povećanje Sun eve energije može intenzivirati karakteristike vjetra i oborina. Istraživanje je pokazalo da se tijekom razdoblja snažne solarne aktivnosti zagrijava zrak u gornjem sloju atmosfere, stratosferi. To se događa iznad tropskog pojasa, gdje je Sun eva svjetlost najsnaznija. Zagrijavanje zraka mijenja snagu i smjerove vjetra u stratosferi, što izaziva povećanje oborina u tropskom pojusu. Pojava suneve svjetlosti u solarnom maksimumu uzrokuje i lagano zatopljavanje površine oceana diljem suptropskog Pacifika, područja u kojem ima razmjerno malo nabolake. Povišena temperatura uzrokuje veće isparavanje, što stvara dodatnu paru, a višak vlage vjetrovi prenose u kišna područja na zapadu tropskog Pacifika, što izaziva dodatne kiše, pokazalo je istraživanje. (H)

Zanimljivosti iz ekologije

Prva pojava životinja:

Prije 500-540 milijuna godina, u Kambriju. Prvi fosili velikih životinjskih skupina datiraju upravo iz ovog razdoblja.

Prva pojava biljaka:

Prve kopnene biljke – prije 700 milijuna godina, a prve gljive prije 1,3 milijarde godina. Biljke su se izvorno razvile u oceanima, prije prelaska na kopno.

Ljudska populacija:

6,2 milijarde ljudi trenutno živi na Zemlji, i trenutna je stopa rasta 50 milijuna godišnje.

Najveća životinja:

Plavetni kit.

Najveća kopnena životinja:

Afrički slon.

Najstarije višestani neživotinje:

Spužve – evoluirale su prije 600 milijuna godina.

Trendovi u evoluciji:

izumiranje vrsta, evolucija vrsta, Zemljina rotacija (usporava), klimatske promjene, globalno zatopljenje, atmosferske promjene, dezertifikacija, temperaturne promjene, smanjenje ledenog pokrova, deforestacija, gubitak staništa, onečišćenje zraka, voda i tla.

Preuzeto: www.ekologija.net

Bo`i}ni kola~

Sastojeći:

Vo na smjesa
450 g jabuka
sok jednog limuna
125 g suhih smokava
125 g oraha
125 g suhih marelica
125 g grožnjica
100 g smedjeg še era
1 puna žli ica cimetra
1/4 žli ice mljevenog karanfili a
1/2 žli ice kardamoma
2 žlice ruma (ili soka od naran e)

Vo nu smjesu je najbolje pripremiti dan (ili ve er) ranije: jabuke oguliti i narabiti te odmah umiješati sok od limuna. Suho vo e sitno narezati, orahe grubo nasjeckati.

Sve sastojke pomiješati i ostaviti u pokrivenoj posudi preko no i.

Tijesto:

500 g integralnog brašna
1 vre ica praška za pecivo
125 g maslaca
prstohvat soli
1 jaje

Sljede i dan:

Zagrijati pe nici na 175°C. Pomiješati brašno, pecilni, maslac narezan na listi e i sol, pa zajedno sa jajetom dodati, uz lagano miješanje (mašina), vo noj smjesi. Tijesto e biti vrlo mokro i ljepljivo, ali ne smije biti jako teku e: po potrebi dodati malo (oprezno! da tijesto ne bude pretvrdo) brašna.

Formu za kruh namastiti i pobrašniti, uliti tijesto i dobro zagladiti. Pe i u zagrijanoj pe nici oko 70-80 minuta.

Gотов kola izvaditi iz pe nice, pustiti par minuta da se hlađi u kalupu, zatim ga izvaditi i potpuno ohladiti na rešetki.

Posuti še erom u prahu ili ukrasiti karameliziranim orasima.

Bo`i}ni kola~

Ledene kuglice

Sastojeći:

200 g margarina, 300 g še era u prahu, 1 jaje, 2 vanili še era, 1 žlica ruma, 200 g mljevenog keksa, kakao.

Priprema:

Umutiti jaje i še er - pjenasto, kasnije kuha om umiješati ostale sastojke, oblikovati kuglice i uvaljati ih u kakao.

Kuglice

Potrebni sastojeći:

1 margarin, $\frac{1}{2}$ kg petit keksa, 200g kokosa , 4 žlice še era, 1 žlica kakaa, malo mlijeka

Priprema:

Keks samljeti, u keks dodati omekšan margarin, kokos, kakao i še er. Sve to dobro umijesiti i dodavati pomalo mlijeka da se mogu oblikovati kuglice. Napravljenu kuglicu uvaljati u kokos.

^okoladne praline

Sastojeći:

150 g tamne okolade, 30 g maslaca, 50 g še era u prahu, 100 g nasjeckanih lješnjaka/badema/oraha (po želji).

Priprema:

Rastopiti okoladu, u nju umiješati maslac i še er sa da otope, na zadnje dodati lješnjake. Pustiti da se ohladi, oblikovati kuglice i uvaljati u kakao.

Brzi kola~

Sastojeći kora:

5 jaja
5 žlice še era
5 žlica brašna
1 prašak za pecivo

Fil:

3 šalice (za bijelu kavu) mlijeka, še er po potrebi, pola margarina, 2 pudinga od jagoda, 2 šlag kreme (vanilija)

Priprema:

Umutiti koru i ispe i. Mlijeko, še er i margarin prokuhati i dodati 2 pudinga od jagode.

U vru i puding dodati ohla enu koru koju prethodno iskidamo na komade ili isije emo na male kockice. Sve dobro izmiješati i istresti u pleh ili u prsten za torte. Preliti s 2 umu ene šlag kreme

Boži u svijetu

Danas kada boži ni blagdani postaju sve sli niji, nastoje se održati stari tradicijski obi aji; Unato globalizaciji i prihva anju tradicije Zapada i danas postoje obi aji karakteristi ni za pojedine zemlje i dijelove svijeta. I u prošlosti razni obi aji su se širili diljem svijeta. Obi aji ukrašavanja boži nog drvca, jaslice, boži na jela širili su se. Neki od boži nih obi aja iz prošlosti danas su zaboravljeni, dok su drugi postali op e prihva eni. Donosimo prikaz samo nekih boži nih obi aja i zanimljivosti u svijetu. Neki od njih poznati su i kod nas.

U Velikoj Britaniji od viktorijanskog razdoblja postoji snažna tradicija slavljenja Boži a. Ta tradicija o ituje se u zborskem pjevanju boži nih pjesama (Christmas Carols), koje su u prošlosti pjevali zborovi, ali i uli ni pjeva i i zabavlja i. Danas djeca pjevaju po ku ama te nastoje dobiti darove za svoje pjevanje. U to vrijeme naro ito su popularne pjevane mise. Tradiciju ukrašavanja boži nog drvca donio je Princ Albert, suprug kraljice Viktorije, sredinom 19. stolje a. Najpoznatije boži nodrvce, dar gra ana Norveške, postavlja se na trgu Trafalgar u Londonu. Za vrijeme Drugog svjetskog rata kada je norveški kralj Haakon bio u izbjeglištvu u Velikoj Britaniji norveške su oružane snage svaki Boži uspjele iz Norveške donijeti boži nodrvce usprkos njema kim obalnim stražama. Nakon rata, u znak zahvalnosti Britancima, Norveška svake godine Velikoj Britaniji šalje boži nodrvce. Ukrašavanje ku a imelom po elo je u Velikoj Britaniji. Tradicionalna jela su pe ena guska, razli ite vrste

pudinga od šljiva, meso... Kako bi dobila daraove djeca ostavljaju obješene arape.

U Irskoj je obi aji da se na Badnjak u prozore stavlju svije e ukrašene zelenilom, kako bi osvjetlile put Svetoj obitelji ili kojem drugom putniku koji traži preno ište. Za vrijeme britanske okupacije katoli ke obitelji su stavlja po tri svije e u prozor. U Irskoj središnje zna enje ima postavljanje jaslica, a boži no se drvce relativno rijetko ukrašava. Veliko zna enje ima i Sv. Stjepan, dan poslije Boži a, kada se održavaju nogometni i drugi susreti, a dje aci obilaze ku e s lažnim cari em (vrsta ptice) na štapu i pjevaju pjesme pra ene violinama i harmonikama. Traže novac i hranu za cari e, u stvari za sebe. Obi aji je da se u vrijeme Boži a izvan ku e ostavi komad mesne pite i boca Guinnessa za Djeda Boži njaka.

U Španjolskoj, ve inski katolici zemlji, postoje brojne tradicije vezane za Boži . Posebno je važan obi aji koji se zove Hogueras. Sastoje se od preskakanja vatre na otvorenom. Taj obi aji koji je karakteristi an za pokrajine Granadu i Jaen, a porijeklo vu e iz pretkrš anskih vremena, simbolizira zaštitu od bolesti. Nakon pono ne mise na Boži pleše se ples koji se zove Jota. Glazba i rije i koje prate ples poznati su ve stotinama godina. Pleše se na zvukove gitare i kastanjeta. Važan obi aji je i misa u pono , koja se zove La Misa Del Gallo (gallo zna i pijetao jer misa traje do 1 sat iza pono i). Za Boži ne blagdane se tradicionalno sprema pe ena purica s gljivama i turron, slatkis od badema. Zanimljivo je da prema vjerovanju Španjolaca darove donose Sveta tri kralja. Djeca 5. sije nja ostavljaju cipele ispunjene mrkvom na prozorima, da bi sljede e jutro u njima pronašli darove. Mrkva se u cipelama ostavlja za umorne konje Sveta tri kralja.

Slavljenje Boži a u Italiji ima pretkrš ansku tradiciju u slavljenju Saturnalija (slavljenje zimskog suncostaja u Rimskom carstvu).

Stoga Natale, Boži , u prijevodu zna i ro enje Isusa, ali i Sunca. U planinskim dijelovima pokrajina Abruzzi i Calabria boži ne pjesme tradicionalno pjevaju pjeva i i svira i koji se zovu zampognari, a koji se esto vide u prikazu jaslica. Na badnju ve er ve era je postna; naj eš e se jedu razli ite vrste riba. U nekim dijelovima Italije spremi se jelo od jegulje. Za Boži se peku kola i panettone, torrone i panforte, kojima su zajedni ki sastojci orasi, med i badem.

U Francuskoj boži nodrvce nije u prošlosti bilo popularno, ve se pozornost pridavala prikazu jaslica ili franc. *Crèche*, kao središtu boži noge slavlja. U Francuskoj je misa u pono tradicionalna. Nakon nje slijedi tradicionalni obrok, «la revelion», što zna i bu enje. Taj obrok je razli it u pojedinim dijelovima zemlje. Tako je u Alzasu glavni sastojak jela guska, u Burgundiji purica s orasima, a u Parizu oštige i pašteta od pa jih ili guš jih jetrica. Obrok se može još sastojati od peradi, šunke, salate, kola a, vo a vina.

U Njema koj su popularni boži ni sajmovi, koji po inju po etkom adventa, a gdje se mogu kupiti ukrasi za boži nodrvce, svije e, figurice za jaslice, prigodna jela. Po etkom adventa po inje paljenje svije a na adventskom vijencu, svake nedjelje do Boži a. Postoji obi aji darivanja djece za Sv. Nikolu, kada djeca uve er ostavljaju cipele kraj ognjišta. Dobra djeca ujutro dobiju darove, a zlo esta šibe. Za Badnjak se jede pe ena svinjetina, bijele kobasicice, tjestenina i druga lokalna jela, a za Boži se naj eš e jede pe ena guska.

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Utrava ovjek u ordinaciju:

- Doktore, pas me ugrizao za uho!
- Jeste ga dezinficirali?
- Nisam, odmah je pobegao.

Slovenac:

- Što radi žena kad dobije jabuku?

Mujo:

- Ne znam ti ja, bolan!

Slovenac:

- Napravi kola od jabuke!

Gleda ga Mujo:

- A znaš li ti što radi žena kad dobije šljivu?

Slovenac:

- Am pak, ne vem!

Mujo:

- Sve radi, jarane, SVE!!!!!!

Tata je odveo Pericu u operu po prvi put.

Dirigent je počeo mahati svojom palicom i sopran je počeo pjevati. PERICA JE BIO ODUŠEVLJEN svime što je vidoio i na kraju je pitao:

- Zašto je dirigent tukao pjevačicu palicom?

- Nije je tukao.

- A zašto se ona onda derala?

Došao Mujo u vojsku i narednik ih postroji u red:

- Poooooooor!!!
- Ali netko se pomaknuo. Narednik:

- Tko se to mi e tamo dolje?!

Mujo odgovori:

- Zemlja.

Narednik:

- Tko je to rekao da ga išamaram!?

Mujo:

- Galileo Galilej.

"Zdravo prijatelju stari, jesli dobro?"

- "Jesam, hvala Bogu."
- "Imaš li možda da mi pozajmiš 100 eura?"
- "Žao mi je, ali nemam kod sebe."
- "A kod ku e?"
- "Hvala, i kod ku e su svi dobro!"

Stoji debeli ovjek ispred vrtića. Dolazi odgojiteljica i kaže: - Oprostite, vi ekate dijete? A ovjek odgovori: - Ne, to mi je od piva!

Umro Štef i došao u Raj. I bi mu tamo vrlo lijepo. No, kad je prvi dan došao po ručak Isus mu dade topli sendvič. Ajde dobro, kaže Štef. No sve mu pogled pada dole u Pakao gdje se ekipa o čito dobro zabavlja uz roštilj. Sutradan opet Štef traži ručak, a Isus je opet topli sendvič. A u Paklu opet roštilja... I tako pet dana, on topli, a roštilj u paklu. Dođe to njemu preko glave pa ode on Isusu: - Isuse, kako to, mi svaki dan po topli, a oni dole stalno roštiljaju! Isus je:- A što bi ti htio? Ne da mi se praviti ručak za nas dvojicu...

Plaća Perica na sav glas u sredini ulice. Prije mu lik i smiruje ga:

- Nemoj da plaćeš, reci što je?
- Izgubio sam se
- Pa dobro kako se zoveš?
- Pericaaaaaa kmeeeeee!
- Dobo Perice a jeli znaš svoju adresu?
- Znaaaaaam kmeeeeee!
- E pa nema problema, koja je adresa?
- perica@hotmail.com

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

 Nema raja bez rodnoga kraja!